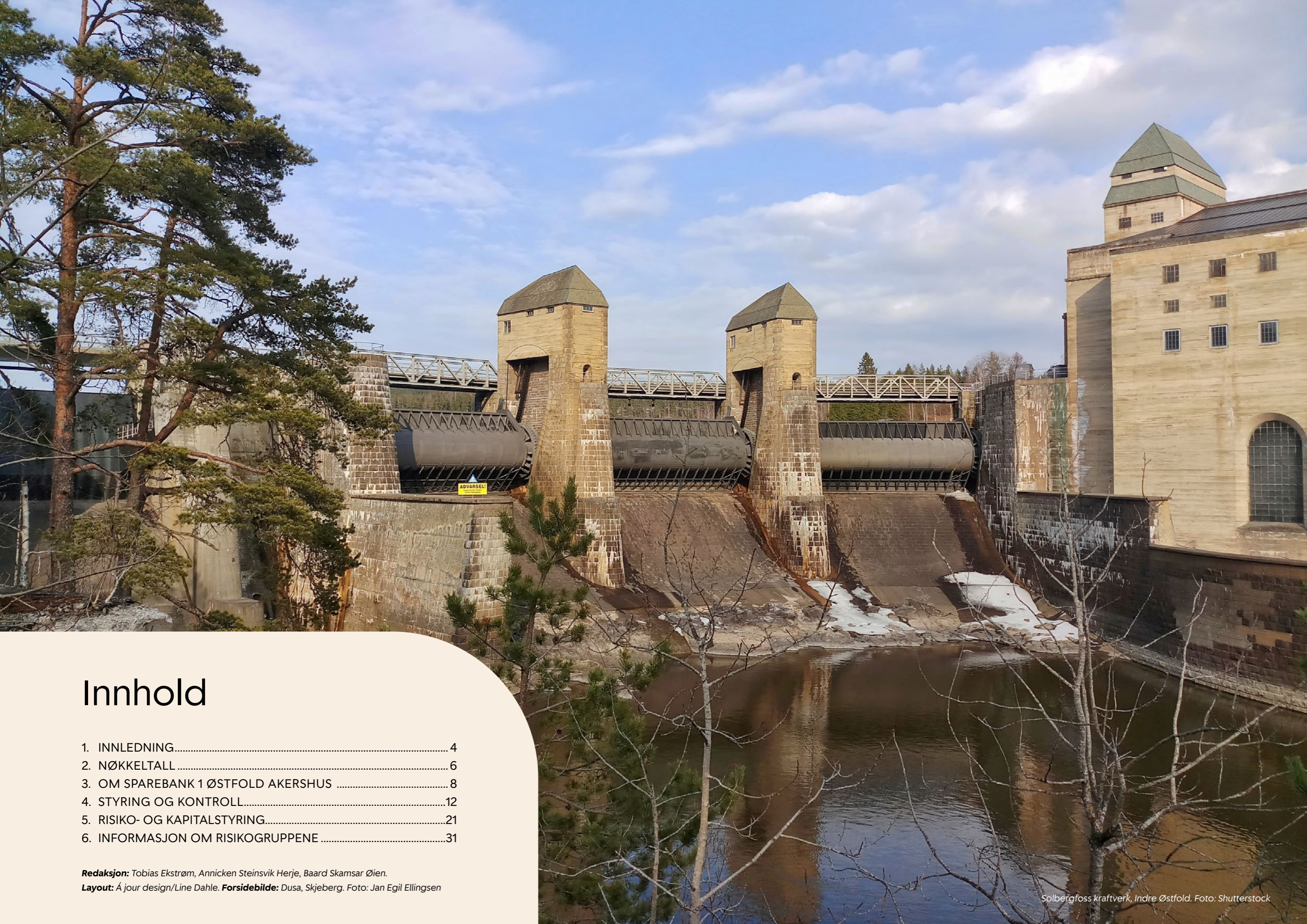

Risiko- og kapitalstyring

Redegjørelse etter pilar 3 2021

SpareBank
ØSTFOLD·AKERSHUS

Innhold

1. INNLEDNING.....	4
2. NØKKELTALL.....	6
3. OM SPAREBANK 1 ØSTFOLD AKERSHUS	8
4. STYRING OG KONTROLL.....	12
5. RISIKO- OG KAPITALSTYRING.....	21
6. INFORMASJON OM RISIKOGRUPPENE	31

Redaksjon: Tobias Ekstrøm, Annicken Steinsvik Herje, Baard Skamsar Øien.

Layout: Å jour design/Line Dahle. **Forsidebilde:** Dusa, Skjeberg. Foto: Jan Egil Ellingsen

Solbergfoss kraftverk, Indre Østfold. Foto: Shutterstock

1. Innledning

Gamle Svinesund bru, Halden. Foto: Jan Egil Ellingsen

Pilar 3-rapporten

Pilar 3-rapporten inneholder opplysninger om risikostyring, risikomåling og kapitaldekning i henhold til kravene om rapportering i EUs kapitalkravsregelverk (CRR/CRD IV) og European Banking Authority (EBA) sine anbefalinger.

Kapitaldekningsregelverket er satt sammen av tre pilarer og skal sikre at finansforetakene har nok kapital til å møte sine forpliktelser og motstå uventede tapshendelser.

Pilar 1 er minimums- og bufferkravene til ansvarlig kapital i foretakene.

Kapitaldekningsregelverket inneholder ulike metoder som bankene kan velge for å beregne kapitalkravet under pilar 1. De ulike metodene er vist i figuren nedenfor:

Kreditt-risiko	Markeds-risiko	Operasjonell risiko
Standard-metoden	Standard-metoden	Basis-metoden
Grunnleggende IRM-metode ¹⁾	Interne målemetoder ¹⁾	Sjablong-metoden
Avansert IRB-metode ¹⁾		AMA-metoden ¹⁾

¹⁾ Metodene krever godkjenning fra Finanstilsynet

SpareBank 1 Østfold Akershus beregner kapitalkravet etter standardmetoden for kreditt- og markedsrisiko. Operasjonell risiko beregnes etter basismetoden. Dette innebærer isolert sett en mer konservativ måling av risiko enn tilfellet er ved bruk av interne risiko-modeller.

Pilar 2 stiller krav til årlige interne vurderinger av kapitalbehovet (ICAAP) og likviditetsbehovet (ILAAP). Kapitalbehovet skal dekke risikoer som det ikke er tatt hensyn til eller ikke i tilstrekkelig grad er tatt hensyn til i beregning av minimumskravet etter pilar 1.

Pilar 3 er krav til offentlig informasjon om kapital- og risikoforhold.

Formålet med dette dokumentet er å presentere finansiell informasjon som kan bidra til at markedsaktører er bedre i stand til å vurdere:

- Bankens risikonivå
- Styring og kontroll med de ulike risikoene
- Soliditet og kapitalbehovsvurderinger

Som hovedregel oppdateres dokumentet årlig, men dersom det skjer vesentlige endringer med betydning for vurderingen av konsernets finansielle stilling vil dokumentet oppdateres med ny informasjon. Periodisk informasjon om kapitaldekning og minimumskrav til ansvarlig kapital er tilgjengelig i konsernets kvartalsrapporter.

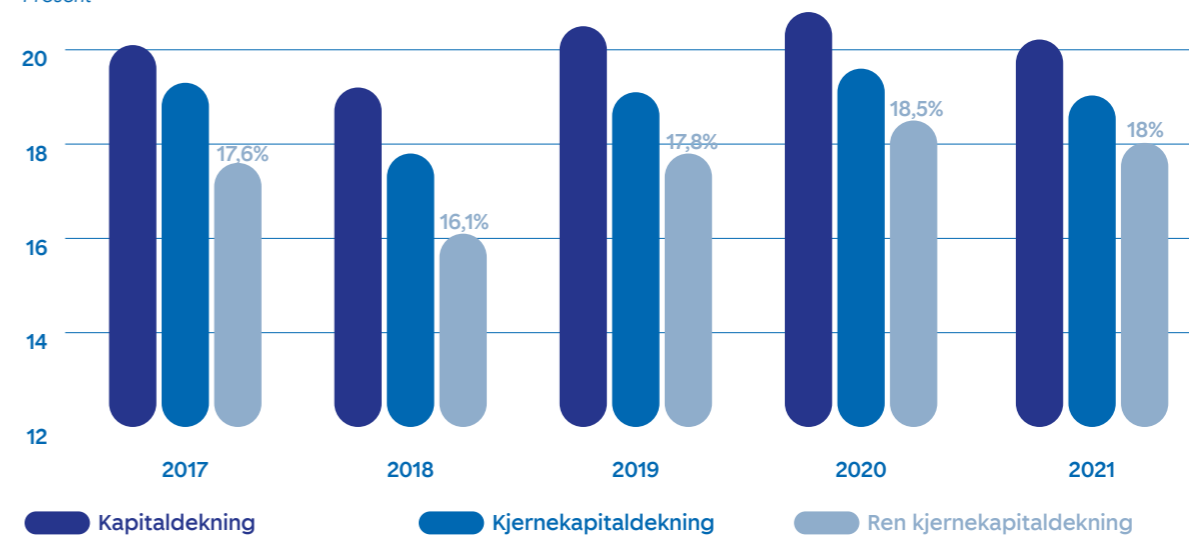
Det henvises også for øvrig til bankens hjemmeside: www.sparebank1.no/nb/ostfold-akershus/

2. Nøkkeltall

Kapitaldekning*

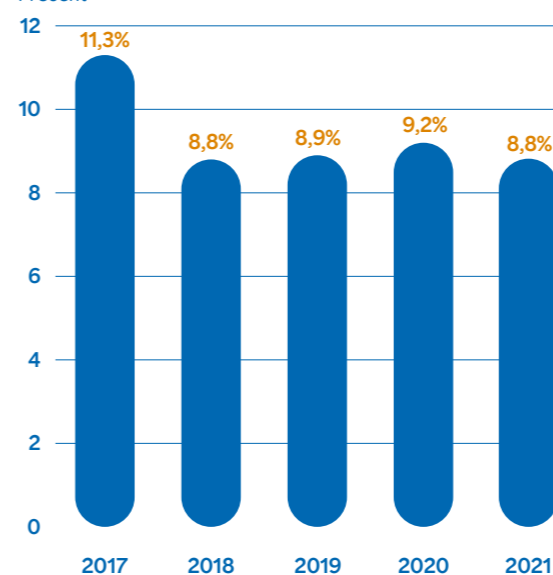
Prosent

*Tall for morbank tom 2017. Fra 2018 forholdsmessig konsolidert.

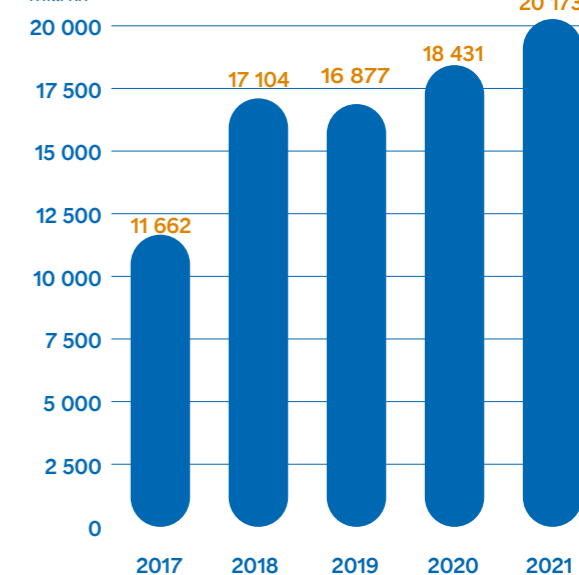
Leverage ratio

Prosent

Risikovektet balanse

Mill. kr.

Tall for morbank tom 2017. Fra 2018 forholdsmessig konsolidert

(Millioner kroner)

KONSERN	2021	2020	2019	2018	2017
Soliditet, forholdsmessig konsolidert konsern					
Kapitaldekningsprosent	20,2 %	20,8 %	20,5 %	19,2 %	20,1 %
Kjernekapitalsprosent	19,0 %	19,6 %	19,1 %	17,8 %	19,3 %
Ren kjernekapitalsprosent	18,0 %	18,5 %	17,8 %	16,1 %	17,6 %
Netto ansvarlig kapital	4 067	3 831	3 452	3 284	2 344
Kjernekapital	3 836	3 610	3 223	3 050	2 246
Ren kjernekapital	3 634	3 405	3 012	2 761	2 050
Risikovektet balanse	20 173	18 431	16 877	17 104	11 662
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)	8,8 %	9,2 %	8,9 %	8,8 %	11,3 %

3. Om SpareBank 1 Østfold Akershus

Et finanskonsern i et av landets mest attraktive markedsområder

SpareBank 1 Østfold Akershus har røtter tilbake til 1835 og har et konkurransefortrinn gjennom sin 186-årige historie og sterke lokalkunnskap.

Vi er et regionalt finanskonsern med geografisk markedsområde som omfatter Viken sørøst. Hovedkontoret vårt ligger i Moss og banken har ved utgangen av 2021, med sine datterselskaper, 224 ansatte fordelt på 226 årsverk. Vi har kontor i Vestby, Askim, Moss, Sarpsborg, Fredrikstad, Halden og Drøbak. Konsernet består av morbanken og de heleide datterselskapene; EiendomsMegler 1 Østfold Akershus AS, Nekor Gårdselskap AS, SpareBank 1 Regnskapshuset AS, Varnaveien 43 E Kontor AS og Moss Eiendomsselskap AS.

SpareBank 1 Østfold Akershus er en del av SpareBank 1-alliansen. SpareBank 1-

alliansen er et bank-, produkt-, og tjenestesamarbeid der SpareBank 1-bankene i Norge samarbeider gjennom SpareBank 1 Gruppen, SpareBank 1 Utvikling DA, deres datterselskaper og andre felles-eide selskap.

SpareBank 1 Østfold Akershus driver bank og eiendomsmegling i en region med stort potensiale og som er i god utvikling. Kombinasjonen av geografisk beliggenhet nær hovedstaden, viktige transportårer til EU, god infrastruktur, korte avstander mellom byene, levende bygder og et velfungerende næringsliv gjør oss attraktive både for tilflyttere og potensielle bedrifter.

” SpareBank 1 Østfold Akershus er en selvstendig regional sparebank med en lang historie som er nært knyttet til utviklingen av lokalsamfunnene vi er en del av.

VISJON

Regionens anbefalte finanshus, fordi vi bryr oss.

Å bli anbefalt stiller store krav til hvordan vi betjener våre eksisterende kunder, både i banken og hos eiendomsmegler. Vi bryr oss om kundene våre slik at de opplever enkelhet, trygghet og forutsigbarhet. Vi bryr oss om lokalsamfunnet og regionen vi er en del av og vi bryr oss om våre ansatte.

SAMFUNNSANSVAR

SpareBank 1 Østfold Akershus er en selvstendig regional sparebank med en lang historie som er nært knyttet til utviklingen av lokalsamfunnene vi er en del av. Vårt overordnede samfunnsansvar er å skape verdier for regionen og å ta del i samfunnsutviklingen som en lokal og ansvarlig samfunnsaktør. Dette understøttes gjennom vår visjon; regionens anbefalte finanshus fordi vi bryr oss.

VÅRE PRODUKTER OG TJENESTER

Konsernet tilbyr et bredt spekter av produkter innen utlån, innskudd, forsikring, pensjon, betalingstjenester, eiendomsformidling, leasing og finansiering.

FORRETNINGSIDÉ

Vi tilbyr finansiell rådgiving, produkter og tjenester innen bank, finans og eiendomsmegling til privatpersoner, bedrifter og offentlig sektor. Basert på gode kundeopplevelser og dyktige medarbeidere bidrar vi til bærekraftig vekst og utvikling i lokalsamfunnene våre og for kunder, eiere og ansatte. Vår ambisjon er å gi kunder trygghet og oversikt, og være der når kundene trenger oss. I SpareBank 1 Østfold Akershus skal vi være best på å kombinere det fysiske og nære sammen med digital selvbetjening og enkelhet.

Julekula og Moss kirke. Foto: Torbjørn Persen

Regionens anbefalte finanshus,
fordi vi bryr oss.

4. Styring og kontroll

Risikostyring

SpareBank 1 Østfold Akershus skal skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. Risikostyringen og internkontrollen i SpareBank 1 Østfold Akershus skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

Gjennom god risikostyring og internkontroll skal konsernet være i stand til å identifisere, håndtere, overvåke og rapportere risiko som er relevant for SpareBank 1 Østfold Akershus' måloppnåelse.

Dette skal oppnås gjennom:

- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen.
- Å ha en god risikokultur som kjenne-tegnes av høy bevissthet om risikostyringen og konsernets verdigrunnlag.
- Å ha et tilstrekkelig kapitalnivå ut fra valgt strategi og risikoprofil.
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter.
- Å unngå at uventede enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.

Risikostyringen er forankret i SpareBank 1 Østfold Akershus sin virksomhetsstyring.

Konsernet har etablert en struktur som på en systematisk måte identifiserer, vurderer, kommuniserer og håndterer risiko i hele konsernet, og det foretas en løpende overvåking. Risikostyringen tar utgangspunkt i fastsatt visjon, strategi

og mål, samt de rammer for risikoeksponering som er fastsatt av styret. Avdeling for Risikostyring Compliance overvåker risikobildet og internkontrollen i konsernet.

Internkontrollen består av prosesser og systemer for å vurdere og teste at risikostyringen fungerer som forutsatt og støtter opp under konsernets måloppnåelse.

Internkontrollen skal sikre effektiv drift, pålitelig rapportering og etterlevelse av lover, regelverk og interne krav.

ROLLER OG ANSVAR

Risikostyring og internkontroll ivaretas av tre forsvarslinjer i henhold til figuren på neste side.

Førstelinjeforsvar består av konsernets operative funksjoner som i sitt daglige arbeide skal sørge for å etablere, styre og følge opp internkontroll innenfor eget ansvarsområde for å nå fastsatte mål knyttet til effektiv drift, pålitelig finansiell rapportering og risikostyring og etterlevelse av lover og regler. Administrerende direktør har ansvaret →

for den overordnede risikostyringen. Det betyr at administrerende direktør er ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringsystemer i konsernet, og at risikoeksponeringen overvåkes. Administrerende direktør er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Andrelinjeforsvar er en uavhengig kontrollfunksjon som overvåker og rapporterer risikobildet i konsernet og følger opp at konsernet etterlever gjeldende lover og forskrifter. Funksjonen flagger utviklingstrender for eksisterende risikoer og potensielle nye trusler/muligheter og bistår organisasjonen i arbeidet med å iverksette og implementere effektive prosesser for å identifisere, vurdere og håndtere risiko.

Tredjelinjeforsvar er konsernets redskap for å påse at risikostyringen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Den interne revisjonsfunksjonen utføres av ekstern leverandør, noe som sikrer uavhengighet, kompetanse og kapasitet. Internrevisjonen rapporterer til styret. Internrevisjonens rapporter og anbefalinger knyttet til forbedringer i konsernets risikostyring blir løpende gjennomgått og vurdert implementert.

Styret har ansvaret for å påse at konsernet har ren kjernekapital som er forsvarlig ut i fra vedtatt risikoprofil og myndighetspålagte krav. Styret fastsetter de overordnede målsettingene relatert til risikoprofil og avkastning. Styret fastlegger videre de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen

i konsernet, samt etiske regler som skal bidra til en høy standard. Styrets arbeid er nedfelt i en årsplan som oppdateres årlig. Dette sikrer at styret har tilstrekkelig tid til fokus på sentrale oppgaver.

Risikoutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret. Risikoutvalgets oppgaver er regulert i finansforetaksloven § 13-6 (4). Risiko-utvalget skal overvåke systemene for internkontroll, risikostyring og internrevisjon i konsernet og etterse at disse fungerer effektivt. Risikoutvalg består av tre medlemmer fra selskapets styre. I risikoutvalget har det i 2021 i tillegg vært en observatør. Medlemmene velges for ett år av gangen. Utvalget møtes mellom fire til åtte ganger i året. Styret fastsetter instruks for risikoutvalget.

Revisjonsutvalget er et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret. Revisjonsutvalgets oppgaver er regulert i finansforetaksloven § 8-19. Revisjonsutvalget skal overvåke prosessen for finansiell rapportering og vurdere om internkontrollen innenfor finansiell rapportering fungerer effektivt. Utvalget skal løpende ha kontakt med ekstern revisor og påse at konsernet har en uavhengig og effektiv ekstern revisjon. I tillegg skal utvalget forberede konsernets valg av ekstern revisor. Revisjonsutvalget består av tre medlemmer fra selskapets styre.

Medlemmene velges for ett år av gangen. Utvalget møtes mellom fire til åtte

ganger i året. Styret fastsetter instruks for revisjonsutvalget.

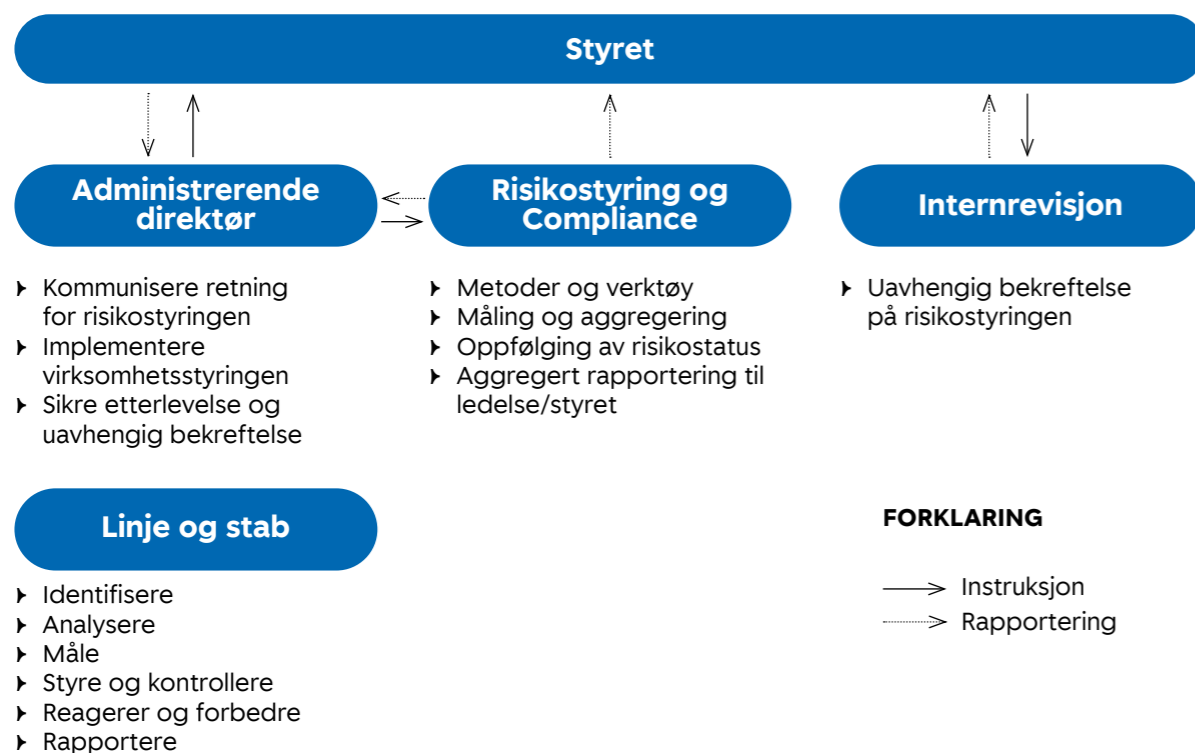
Godtgjørelsesutvalget

Styret skal utnevne et godtgjørelsesutvalg som består av minst to styremedlemmer som ikke er ansatt i konsernet SpareBank 1 Østfold Akershus samt en ansattrepresentant.

Utvalget skal møtes minst en gang i året og ellers etter behov. Utvalget skal være forberedende organ for styret i saker som gjelder utforming og praktisering av retningslinjer og rammer for konsernets godtgjørelsespolitikk. Godtgjørelsesutvalget skal innstille overfor styret på godtgjørelsespolitikk for konsernet, samt vilkår for administrerende direktør. Videre skal utvalget fastsette rammer for variabel godtgjørelse, samt godkjenne godtgjørelsesordninger for alle forretningsområder og datterselskaper som har godtgjørelsesordninger. Utvalget kan også benyttes som rådgivende instans for administrerende direktør ved fastsettelse av vilkår for konsernledelsen.

Balanse- og risikostyringskomiteen

Balanse- og risikostyringskomiteen har ansvaret for behandling av saker tilknyttet til balansestruktur, sammensetning av totalrisiko og vurdering av risikoappetitten opp mot strategiske beslutninger, sammensetning av kapital og oppfølging av kapitaldekningen. I tillegg skal Balanse- og risikostyringskomiteen vurdere avkastningsmål på egenkapitalen og risikokapitalen.

ELEMENTER I RISIKOSTYRINGEN

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig risikostyring er virksomhetsstyringen bygget på følgende rammeverk:

- Konsernets strategiske målbilde
- Organisering og bedriftskultur/risikokultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Det er gitt en nærmere beskrivelse av de enkelte elementene nedenfor.

Strategisk målbilde

Det gjennomføres årlig revisjon av konsernstrategi og underliggende forretningsstrategier. Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Østfold Akershus tar utgangspunkt i det definerte strategiske målbildet slik dette fremkommer gjennom strategiplanen.

Bedriftskultur/risikokultur

I arbeidet med god og helhetlig risikostyring er risikokulturen grunnmuren som de andre elementene bygger på. Konsernet jobber kontinuerlig med å bygge og videreutvikle en sunn og god risikokultur. Bedre-Sammen-Tett på representerer viktige verdier i organisasjonskulturen, og er godt kjent blant medarbeidere og ledere og etiske retningslinjer er godt kommunisert i hele

organisasjonen. Fokus på gode holdninger, adferd og arbeidspraksis, systematisk arbeid med å identifisere og vurdere risiko og etablere og evaluere tiltak bidrar til en sunn og god risikokultur.

Risikokartlegging

Prosessen for risikokartlegging skal være framoverskuende og skal dekke alle vesentlige risikoområder til konsernet. Prosessen gjennomføres minimum årlig og er en integrert del av konsernets strategi- og prognoseprosess.

Risikoanalyse

Det skal gjennomføres en analyse av risikoene som er identifisert for å forstå risikoens egenskaper med tilhørende årsaksmekanismer. Vesentlige risikoer skal i den utstrekning det er mulig kvantifiseres gjennom forventet tap og behovet for risikojustert kapital. Kvantifisering skal være basert på anerkjente og betryggende metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Risikoanalysen skal også sikre at det foretas en kvalifisert og strukturert vurdering og dokumentasjon av de etablerte kontroll- og styringstiltakene.

Stresstester og scenarioanalyser

Det skal gjennomføres periodiske stresstester for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen til konsernet. Analysene skal gjennomføres på de mest kritiske risikoområdene. Disse skal ta hensyn til en negativ makroøkonomisk utvikling over en periode på minimum tre år.

Risikostrategier

I risikostrategiene skal styret definere ønsket risikoprofil gjennom etablering av risikobaserte rammer og måltall på de ulike risikoområder. Strategiene skal revideres årlig.

Kapitalstyring

Kapitalstyringen er nærmere beskrevet i kapittel 5 Kapitalstyring.

Rapportering, oppfølging og overvåkning

Alle ledere er ansvarlig for den daglige risikostyringen innenfor sitt eget ansvarsområde, og de skal til enhver tid påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og administrerende direktør.

Konsernets risikorapportering har som formål å sikre at alle organisasjonsnivå har tilgang til tilstrekkelig og pålitelig risikorapportering. Den overordnede overvåkingen av risikoeksponering og risikoutvikling foretas av avdeling Risiko- og Compliance og følges opp gjennom periodiske rapporter til styret og administrasjonen, henholdsvis hvert kvartal og månedlig.

Gjenopprettingsplaner og beredskapsplaner

Konsernets kjernevirksomhet er å ta bevisst og akseptabel risiko. Denne vil over tid kunne påføre konsernet større uventede tap, på tross av gode risikostyringssystemer og prosesser. En slik situasjon vil kunne medføre alvorlig press på kapitaldekningen, likviditet

og drift. SpareBank 1 Østfold Akershus har etablert gjenopprettingsplaner og beredskapsplaner på nevnte områder.

Konsernet har siden 2019 utarbeidet en gjenopprettingsplan for konsernet. Gjenopprettingsplanen bygger på EUs krisehåndteringsdirektiv, Bank Recovery and Resolution Directive (BRRD) som trådte i kraft i EU i januar 2016. Direktivet er EØS-relevant, og Stortinget vedtok i mars 2018 lovendringer som gjennomfører direktivet i norsk rett med ikraft-tredelse 1. januar 2019.

Gjenopprettingsplanen er en viktig del av SpareBank 1 Østfold Akershus sin risiko- og kapitalstyring og beredskap. Planen har som formål å stabilisere og gjenopprette konsernets finansielle stilling i en alvorlig stressituasjon. Gjenopprettingsplanen utarbeides på konsolidert nivå. Gjenopprettingsplanen intrer ved brudd på indikatorer. SpareBank 1 Østfold Akershus har definert et utvalg indikatorer og triggernivåer som definerer tidspunkt for hvilke tiltak og planer som skal iverksettes.

Finanstilsynet har fastsatt at foretak som inngår i SREP gruppe 3 og 4 kan følge forenklete krav til gjenopprettingsplaner. SpareBank 1 Østfold Akershus inngår per desember 2021 i SREP gruppe 3. Samtidig må SpareBank 1 Østfold Akershus hensynta kravet om at foretak som inngår i samarbeidende grupper bør vurdere tiltak og indikatorer i lys av at ett, eller flere av de øvrige foretakene som inngår i den samarbeidende gruppen får problemer. →

SpareBank 1 Østfold Akershus har vurdert at det er hensiktsmessig å ha noen flere gjenopprettingsindikatorer enn det som framkommer av forenklede krav. I tillegg er det vurdert at det er hensiktsmessig å ha flere scenarier.

Styret skal årlig vurdere om planen fortsatt er relevant. Planen må oppdateres ved vesentlige endringer i virksomheten, og minimum hvert tredje år. Det er planlagt en øvelse med utgangspunkt i et scenario i gjenopprettingsplanen og simulere nødvendige ledelses- og beslutningsprosesser i 2022.

Beredskapsplan Likviditet beskriver hvordan SpareBank 1 Østfold Akershus kan sikre nødvendig likviditet for å komme igjennom en krise. Formålet med beredskapsplanen er å synliggjøre ledelsens strategi for å håndtere likviditetskriser. Videre tar beredskapsplanen for seg prosedyrer for å frigjøre kapital ved en krisesituasjon samt hvilke hendelser som kan utløse bruk av denne beredskapsplanen.

Beredskapsplan Kapital beskriver SpareBank 1 Østfold Akershus' strategi for å avverge fallende kapitaldekning under kritisk nivå og/eller håndtere en kapitaldekningskrise, herunder også markant økning i pris for ansvarlig kapital. Videre tar beredskapsplanen for seg prosedyrer for innhenting av ny ansvarlig kapital eller frigjøring av kapital i en krisesituasjon samt hvilke hendelser som kan utløse bruk av denne beredskapsplanen.

Compliance (etterlevelse)

Det er etablert prosesser som sikrer etterlevelse av gjeldende lover/forskrifter, bransjestandarder og interne retningslinjer. Dette skal skje gjennom:

- Et tydelig verdigrunnlag og en etisk standard som er klart kommunisert og forstått.
- En prosess for å fange opp, kommunisere og implementere nye lover og forskrifter samt endringer i lover og forskrifter.
- En prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lover og forskrifter.

Ved Son golfbane. Foto: Anders Jørgensen

5. Kapitalstyring

Langsiktig og målrettet kapitalstyring

Basert på det strategiske målbildet skal det årlig utarbeides en kapitalplan for de påfølgende tre år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring.

SpareBank 1 Østfold Akershus skal ha en kapitalstyring som sikrer:

- En effektiv kapitalanvendelse i forhold til konsernets strategiske målbilde og vedtatt forretningsstrategi.
- En tilfredsstillende kapitaldekning ut fra den valgte risikoprofil.
- Konkurransedyktig avkastning.
- Konkurransedyktige vilkår og en langsiktig god tilgang på innlån i kapitalmarkedene.
- Utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets definerte markedsområde.
- At ingen enkelthendelse skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.

Basert på det strategiske målbildet skal det årlig utarbeides en kapitalplan for de påfølgende tre år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Kapitalplanen skal ta hensyn til framskriving av konsernets finansielle utvikling for de neste tre årene. Disse framskrivingene skal ta hensyn til forventet utvikling i perioden samt en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag over minimum tre år.

Med grunnlag i kapitalplanen og framskrivingene av det samlede kapitalbehovet skal ledelsen og styret gjøre en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset SpareBank 1 Østfold Akershus nåværende og fremtidige risikoprofil samt strategiske målbilde.

Kapitaldekningen er beregnet i henhold til norsk regelverk som er i tråd med EUs kapitaldekningsregelverk for kredittinstitusjoner (CRR/CRD IV). Dette innebærer at foretakene må oppfylle regulatoriske minstekrav inkludert bufferkrav og pilar 2-krav.

Alle banker, kredittforetak, finansieringsforetak og holdingforetak i finanskonsern skal til enhver tid ha en ren kjernekapitaldekning på 4,5 prosent av foretakets beregningsgrunnlag. Kjernekapitaldekningen og total kapitaldekning skal henholdsvis være minst 6 % og 8 % av beregningsgrunnlaget. I tillegg til minstekravene til ansvarlig kapital skal foretakene ha kapitalbuffer bestående av ren kjernekapital.

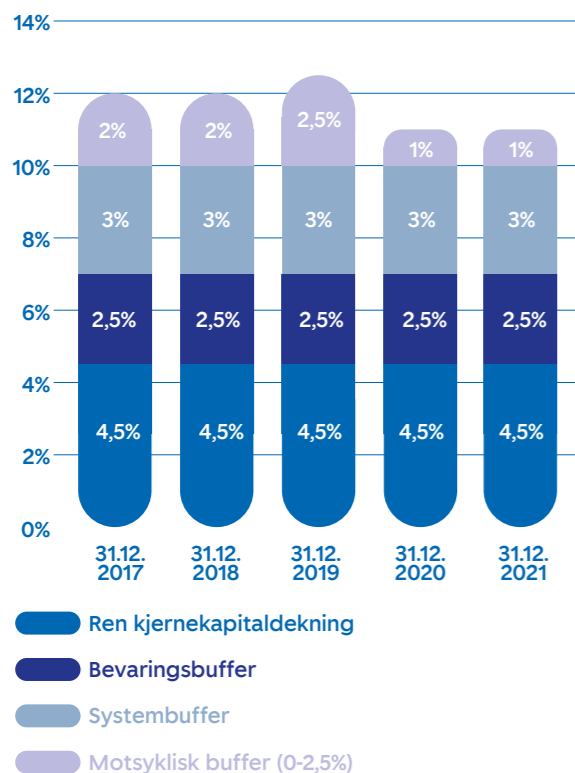
Konsernet må ha følgende kapitalbuffer bestående av ren kjernekapital ved utgangen av 2021 (2022):

- Bevaringsbuffer på 2,5 %
- Systemrisikobuffer 3,0 % (4,5 %)
- Motsyklisk buffer 1,0 % (2,0 %)

SpareBank 1 Østfold Akershus er ikke definert som systemviktig og har derfor heller ikke krav til buffer for systemviktige institusjoner.

Det innebærer at minstekravet til ren kjernekapitaldekning under pilar 1 var på 11,0 % i 2021.

Oppbygging av kapitalkravet etter pilar 1 ikke systemkritisk bank

Med bakgrunn i SpareBank 1 Østfold Akershus sin egen evaluering av risiko- og kapitalbehovet (ICAAP) fastsatte Finanstilsynet i juni 2019 i sin SREP-vurdering et pilar 2-kravet til 1,7 % av risikovektet volum (RWA), dog minimum 270 mill. kr. Kravet ble fastsatt etter en helhetsvurdering av SpareBank 1 Østfold Akershus sine risikoer, særlig knyttet til konsentrasjonsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Pilar 2-kravet trådte i kraft 30. juni 2019.

Samlet regulatorisk krav til ren kjernekapitaldekning pilar 1 og pilar 2 for konsernet var per 31.12.21 på 12,7 %.

SpareBank 1 Østfold Akershus er definert å være en ikke-systemkritisk bank. Konsernet benytter standardmetoden for å beregne kredittrisiko og markedsrisiko samt basismetoden for å beregne operasjonell risiko i sin beregning av regulatoriske minstekrav. Det innebærer isolert sett en mer konservativ måling av risiko enn tilfellet er ved bruk av interne risikomodeller (IRB-godkjente modeller). Fra og med 2018 foretar SpareBank 1 Østfold Akershus forholdsmessig konsolidering av eierandeler i samarbeidende gruppe, jf. Finansforetaksloven § 17-13. SpareBank 1 Østfold Akershus foretar forholdsmessig konsolidering for eierandeler i SpareBank 1 Boligkreditt AS, SpareBank 1 Næringskreditt AS, SpareBank 1 Kreditt AS, SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS og BN Bank ASA.

I februar 2019 kjøpte banken 100 % av aksjene i Varnaveien 43E Kontor AS som eier bankens nye hovedkontor.

Fra 2. kvartal 2019 er det foretatt full konsolidering av datterselskap i kapitaldekningsberegningen da kjøpet av dette selskapet medførte at banken ikke lenger tilfredsstiller kravene til å unnlate konsolidering.

SOLIDITETSMÅL

Sparebank 1 Østfold Akershus overordnede strategiske mål settes ut fra at målene skal underbygge en moderat til lav risikoprofil. Dette innebærer et prinsipp om at soliditet er overordnet alle andre økonomiske mål, herunder krav til lønnsomhet og egenkapitalavkastning.

Konsernets soliditet uttrykkes gjennom den regulatoriske kapitaldekningen og gjennom en intern målsetning basert på en samlet vurdering av underliggende risiko (ICAAP-prosessen). Ved fastsettelse av kapitalnivået skal det tas hensyn til:

- Konsernets strategiske målbilde
- Makrosituasjonen
- Myndighetskrav i forhold til kapitaldekning
- Funding- og egenkapitalmarkedets krav til kapitalnivå
- Risikotoleranse

Det fastsatte kapitalnivået skal sikre at SpareBank 1 Østfold Akershus har en tilstrekkelig kapital til å oppfylle offentlig pålagte myndighetskrav i forhold til kapitaldekning, og interne mål til kapital

i forhold til underliggende risiko i virksomheten (ICAAP).

Styrevedtatt kapitalnivå for 2021 (2022):
 Ren kjernekapitaldekning: 16,0 % (16,5 %)
 Kjernekapitaldekning: 17,5 % (18,0 %)
 Kapitaldekning: 19,5 % (20,0 %)
 Uvektet kjernekapitaldekning: 6,0 % (6,0 %)

Målene inkluderer en managementbuffer på 0,8 %.

De vedtatte nedre grenser skal sikre en tilstrekkelig kapital til å:

- oppfylle myndighetenes krav
- ivareta vernet av konsernets kreditorer

Styret ønsker å følge utviklingen i kapital-situasjonen hos konkurrentbankene i Norge og Norden løpende. Banken ønsker ikke å skille seg negativt ut fra konkurrentene på dette området. Revurdering av rammer og målsetninger for kapitalnivå vil løpende være et aktuelt tema for bankens styre.

For å sikre fleksibilitet til å styrke kapitaldekningen vil administrasjonen og styret sørge for at det til enhver tid foreligger fullmakt fra Representantskapet til å hente inn fondsobligasjoner og/eller ansvarlig lån. Fullmakten vil fornyes i Representantskapsmøte i 2022.

ENDRING I RAMMEBETINGELSER**Bankpakken – Norsk gjennomføring av CRR2, CRD 5 og BRRD2**

Tidspunkt for ikrafttredelse av EUs bankpakke i Norge er foreløpig ikke fastsatt, men forventes i løpet av 2022. Den viktigste effekten av dette regelverket forventes å være implementeringen av utvidet SMB-rabatt, som for konsernet er beregnet til å bidra til en økning i ren kjernekapitaldekning på om lag 0,6 prosentpoeng isolert sett basert på tallene per 31.12.2021. Videre er det forventet at myndighetene kan pålegge bankene en kapitalkravsmargin når de pålegger nye pilar 2 krav, dette kan potensielt få en negativ betydning. Endret metode for beregning av motpartsrisiko forventes å få uvesentlige utslag i ren kjernekapitaldekning. SMB-rabatten er medtatt i fremskrivningen av kapitalbehovet (ICAAP-beregningen) for den neste treårsperioden fra og med 2022.

I dagens regelverk skal pilar 2 kravet dekkes av ren kjernekapital. I bankpakken åpnes det opp for en lettelse på dette området gjennom at minimum 56 % av kravet skal dekkes av ren kjernekapital og 75 % av kjernekapital (men med en åpning for at tilsynsmyndigheten kan stille strengere krav). Denne lettelsen er ikke medtatt i fremskrivningen av kapitalbehovet de neste tre årene.

Banken har ikke fått fastsatt krav til konvertibel gjeld (MREL kapital), men forventer en avklaring på om vi får fastsatt krav i løpet av 2022.

Ny bankpakke fra EU – Gjennomføring av siste fase av Basel III-standarden (CRR3, CRD6 og BRRD3)

Denne forventes å tre i kraft i EU fra 1. januar 2025, implementeringsdato i Norge er ikke kjent.

Pakken inneholder blant annet følgende endringer:

- Ny standardmetode for kredittrisiko
- Nye regler for styring og tilsyn av bærekraftsrisiko
- Revisjon av IRB-rammeverket (vil få indirekte påvirkning for konsernet gjennom forholdsmessig konsolidering)
- Revisjon av CVA-rammeverket
- Revisjon av operasjonell risiko
- Innføring av gulv for beregningsgrunnlaget i IRB-modeller. Gulvet tilsvarer 72,5 % av beregningsgrunnlaget basert på nye standardmetoder (vil få indirekte påvirkning for konsernet gjennom forholdsmessig konsolidering)

Den reviderte standardmetoden for kredittrisiko skal gi bedre samsvar mellom faktisk risiko og kapitalkrav. Ingen del av denne bankpakken er innarbeidet i fremskrivningen av kapitalbehovet den neste 3-årsperioden.

Morbank			Konsern (forholdsmessig konsolidert)	
31.12.2020	31.12.2021	(millioner kroner)	31.12.2021	31.12.2020
3 454	3 786	Sum balanseført egenkapital	4 077	3 739
-150	-150	- Hybridkapital	-150	-150
-46	-214	- Resultat som ikke kan medtas	-214	-88
3 258	3 422	Egenkapital relevant for kapitaldekning	3 720	3 501
0	0	Andre immatrielle eiendeler	-5	-6
0	-17	Justering i ren kjernekapital knyttet til regulatoriske filtre	-19	-18
	0	Positive verdier av justert forventet tap	-23	0
-31	-33	Tilleggsfradrag i ren kjernekapital som institusjonen anser som nødvendige	-33	-31
-783	-624	Fradrag for ikke vesentlig eierandel i finansiell sektor	-3	-41
2 428	2 748	Sum ren kjernekapital	3 634	3 405
150	150	Hybridkapital	202	205
-4	-3	Fradrag for ikke vesentlig eierandel i finansiell sektor	0	0
2 574	2 895	Sum kjernekapital	3 836	3 610
150	150	Tilleggskapital	230	221
-8	-6	Fradrag for ikke vesentlig eierandel i finansiell sektor	-0	0
2 717	3 038	Sum ansvarlig kapital	4 067	3 831
Risikoveid beregningsgrunnlag				
12 533	14 148	Kreditt- motparts- og forringelsesrisiko	18 151	16 446
1 397	1 446	Operasjonell risiko	1 798	1 699
40	18	CVA-tillegg (motpartsrisiko derivater)	225	286
13 970	15 612	Beregningsgrunnlag	20 173	18 431
17,4 %	17,6 %	Ren kjernekapitaldekning	18,0 %	18,5 %
18,4 %	18,5 %	Kjernekapitaldekning	19,0 %	19,6 %
19,4 %	19,5 %	Kapitaldekning	20,2 %	20,8 %
10,5 %	10,7 %	Uvektet kjernekapitaldekning (Leverage Ratio)	8,8 %	9,2 %
Bufferkrav				
349	390	Bevaringsbuffer (2,5 %)	504	461
140	156	Motsyklisk buffer (1,0 %)	202	184
419	468	Systemrisikobuffer (3,0 %)	605	553
908	1015	Sum bufferkrav til ren kjernekapital	1 311	1 198
629	703	Minimumskrav til ren kjernekapital (4,5 %)	908	829
891	1030	Tilgjengelig ren kjernekapital utover bufferkrav	1 415	1 378

Morbank		Konsern (forholdsmessig konsolidert)	
31.12.2020	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2020
<i>(millioner kroner)</i>			
Spesifikasjon av risikovektet kredittrisiko			
4	8	9	5
7	7	46	50
95	107	211	244
2 789	3 643	4 563	3 241
2 053	2 038	2 451	2 444
5 061	5 180	5 722	7 794
74	141	155	90
1 269	1 014	1 014	1 269
133	150	238	245
305	251	249	304
0	0	0	0
564	1 398	486	412
178	211	375	347
12 533	14 148	15 517	16 446
Sum			

LEVERAGE RATIO (LR) – UVEKTET KJERNEKAPITALANDEL

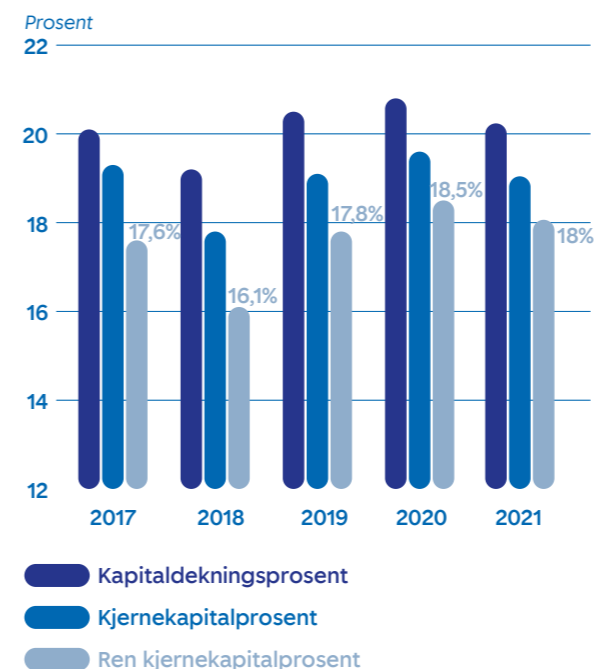
I CRD IV ble det også innført et ikke risikobasert kapitalkrav, leverage ratio/ uvektet kjernekapitalandel. Foretakene skal til enhver tid ha en uvektet kjernekapitaldekning som utgjør minst 3 % av institusjonens eksponering. I tillegg må alle banker ha en uvektet kjernekapitaldekningsbuffer som utgjør minst 2 % av institusjonens eksponering. Minimumsnivå for SpareBank 1 Østfold Akershus er dermed 5 %, styret har fastsatt en nedre grense på uvektet kjernekapitaldekning på 6 %.

Utviklingen i uvektet kjernekapitaldekning (leverage ratio) følger av tabellen til høyre.

UTVIKLING BEREGNINGSGRUNNLAGET (RISIKOVEKTET VOLUM)

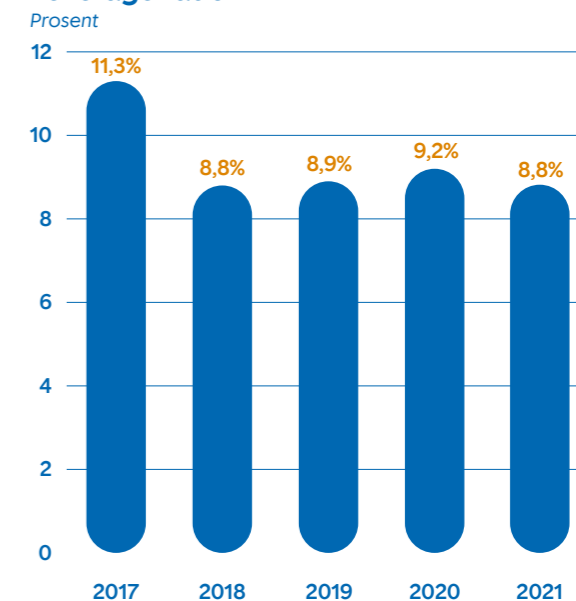
Beregningsgrunnlaget er et risikovektet mål på foretakets eksponering mot kredittrisiko, motpartsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Minstekravet til ansvarlig kapital er 8 % av risikovektet volum for kredittrisiko, motpartsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. SpareBank 1 Østfold Akershus benytter

Kapitaldekning*

*Tall for morbank tom. 2017. Fra 2018 forholdsmessig konsolidert.

Leverage ratio

standardmetoden for å komme fram til beregningsgrunnlaget for kredittrisiko og markedsrisiko samt basismetoden for å komme fram til beregningsgrunnlaget for operasjonell risiko. Beregningsgrunnlaget benyttes også for beregningen av bufferkravene og er grunnlaget for beregningen av kapitaldekningskrav.

Utviklingen i beregningsgrunnlaget framgår av tabellen nedenfor. Beregningsgrunnlaget i 2021 består av 90 % kredittrisiko, 9 % operasjonell risiko og 1 % CVA-risiko.

Morbank		Konsern	
31.12.2020	31.12.2021	31.12.2021	31.12.2020
<i>(millioner kroner)</i>			
Risikoveid beregningsgrunnlag			
12 533	14 148	18 151	16 446
1 397	1 446	1 798	1 699
40	18	225	286
13 970	15 612	20 173	18 431
Beregningsgrunnlag			

ICAAP – vurdering av samlet kapitalbehov

Pilar 2 i kapitaldekningsregelverket krever at bankene gjennomfører en intern kapitalvurderingsprosess, Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP), for å vurdere konsernets samlede kapitalbehov. Kapitalvurderingen skal vise minimumskravet i pilar 1 for kreditt risiko, markedsrisiko og operasjonell risiko, samt kapitalbehov til risikoer som ikke dekkes av pilar 1, men av pilar 2-risikoer. Kapital som er benyttet til å dekke minimumskravet og det samlede bufferkravet i pilar 1, kan ikke benyttes til å dekke pilar 2-risikoer. Vurderingen av risikonivå og kapitalbehov skal gjennomføres og dokumenteres minst én gang i året eller oftere dersom det er vesentlige endringer i foretakets rammebetingelser, aktivitetsnivå eller risikoforhold som gjør dette naturlig.

Formålet med prosessen er å sikre en strukturert og dokumentert prosess for vurdering av konsernets risikoprofil i den hensikt å skape sikkerhet for at konsernet har tilstrekkelig kapital til å dekke risikoen forbundet med virksomheten. I tillegg skal konsernet ha en strategi for å opprettholde et tilstrekkelig kapitalnivå.

Konsernets prosess omfatter morbanken, datterselskaper og eierposter i tilknyttede selskaper/felleskontrollerte virksomheter. Metoder og føringer gitt av Finanstilsynet er lagt til grunn for beregning av kapitalbehovet.

Finanstilsynet skal overvåke og evaluere bankenes interne vurdering av kapital-

behovet og tilhørende strategi, samt evnen til å overvåke og sikre overholdelse av myndighetenes kapitalkrav. Finanstilsynet har myndighet til å sette i verk passende tiltak om de ikke er tilfreds med resultatene av prosessen.

Finanstilsynet ferdigstilte i juni 2019 sin SREP-vurdering av SpareBank 1 Østfold Akershus. Pilar 2-kravet ble satt til 1,7 % av risikovektet volum, dog minimum 270 mill. kr. Kravet ble fastsatt etter en helhetsvurdering av SpareBank 1 Østfold Akershus' risikoer, særlig knyttet til konsentrasjonsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Pilar 2-kravet trådte i kraft 30. juni 2019.

Konsernet overvåker kontinuerlig sammensetningen og nivået på de risikoene som foretaket er utsatt for eller kan bli utsatt for. Det samme gjelder kvaliteten på styring av og kontroll med de ulike risikoene og vurdering om sammensetning og fordeling av foretakets samlede kapital er tilpasset risikonivået. Vurderingen omfatter alle vesentlige risikoer som kan påvirke foretakets evne til å overholde sine forpliktelser ved forfall. Vurderingene inkluderer også stresstester. Kvartalsvis blir konsernledelsen og styret forelagt vurderinger av risiko, kapitalbehov og kapitalisering.

ØKONOMISK KAPITAL

Økonomisk kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet

har påtatt seg. Ettersom det er umulig å gardere seg mot alle mulige tap, har konsernet fastsatt at den risikjusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap i løpet av de neste 12 måneder.

Det er lagt til grunn regulatoriske metoder for beregning av risikjustert kapital under pilar 1 og pilar 2.

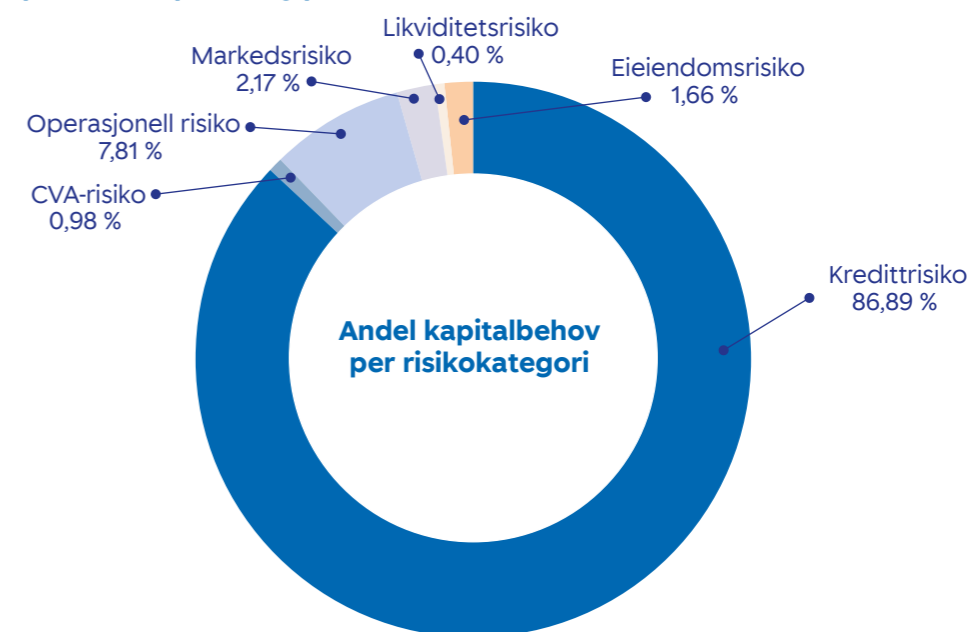
Diagrammet under viser fordeling av risikjustert kapital per 31.12.2021.

Figuren viser at den største risikokategorien er kreditt risiko som står for 86,98 % av det totale risikobildet. Operasjonell risiko og markedsrisiko er deretter de største risikokategoriene med henholdsvis 7,81 % og 2,17 %.

Det er en målsetning å sikre at konsernet har tilstrekkelig kapital til å oppfylle myndighetskrav i forhold til kapitaldekningsreglene med god margin, samt ivareta vernet av konsernets egenkapitalbevisiere og långivere.

Kapitalbehov pilar 1 og pilar 2

6. Informasjon om risikogruppene

Verksbrua, Moss. Foto: Torbjørn Persen

Risiko

SpareBank 1 Østfold Akershus eksponeres for en rekke ulike typer risiko. De viktigste risikogruppene er:

Kredittrisiko: Risiko for tap som følge av kundens manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Markedsrisiko: Risiko for tap som skyldes endringer i observerbare markedskurser som renter, aksjekurser og valutakurser.

Likviditetsrisiko: Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke klarer å finansiere økninger i eiendelene og innfri sine forpliktelser etter hvert som finansieringsbehovet øker.

Operasjonell risiko: Risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Eierisiko: Risiko for tap i av innskutt kapital eller nødvendig påfyll av ny kapital i strategiske eierselskaper, som følge av den risikoen som det enkelte selskap påtar seg i sin drift.

Klimarisiko: Klimarisiko kan defineres som risikoen for økonomiske tap og finansiell ustabilitet som følge av klimaendringer i seg selv og samfunnets respons på dem. Det er vanlig å skille mellom to former for klimarisiko. Fysisk risiko er knyttet til potensielle skadelige påvirkninger fra klimaendringer som

ekstremvær, flom, tørke og havnivåstigning. Overgangsrisiko oppstår ved innstramning av klimapolitikk og regelverk som fører til store endringer som kan påvirke forretningsmodellen til ulike næringer på forskjellige måter.

Forretningsrisiko: Risiko for uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- og eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeadfærd.

Omdømmerisiko: Risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.

Strategisk risiko: Eierskap i strategisk eide datterselskap. Risiko for svikt i inntjening og kapital som skyldes endringer i rammebetingelser, dårlige forretningsmessige beslutninger, eller manglende tilpasning til forretningsmessige rammebetingelser

Compliance (etterlevelse) risiko: Risiko for at konsernet pådrar seg økonomisk tap og/eller svekket omdømme som følge av manglende etterlevelse av gjeldende regelverk.

Kredittrisiko

SpareBank 1 Østfold Akershus definerer kredittrisiko som risiko for tap som følge av kundens manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser. Kredittrisiko representerer det største risikoområdet for konsernet og vedrører alle fordringer på kunder, i hovedsak utlån.

UTVIKLING I KREDITTRISIKO I 2021

Brutto utlån inklusive overføring til kredittforetak utgjorde 33 046 mill. kr (30 868 mill. kr) ved utgangen av året. Det tilsvarer en utlånsvest på 2 178 mill. kr i 2021, tilsvarende 7,1 % (8,7 %). Eksklusive lån overført til kredittforetak utgjorde brutto utlån 20 694 mill. kr (20 173 mill. kr) ved utgangen av året. Det tilsvarer en økning på 521 mill. kr i 2021, tilsvarende 2,6 % (5,3 %).

Resultatført tap på utlån og garantier i 2021 ble positivt (reversering av tidligere

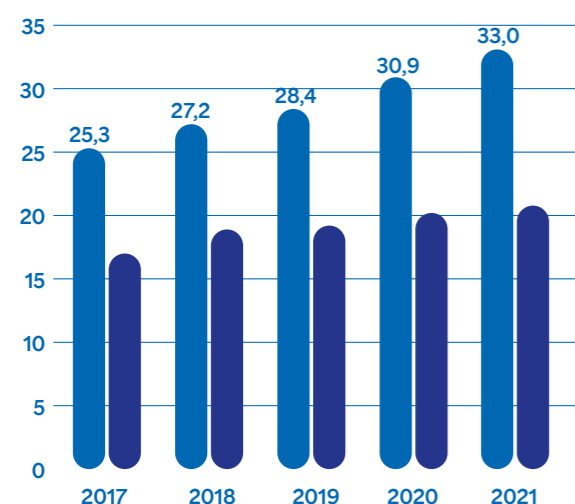
tapsføringer) med 7 mill. kr hvorav 10 mill. kr er en tilbakeføring av en ledelsesbuffer relatert til koronakrisen avsatt i 2020. Netto tap utgjorde -0,02 % (0,06 %) av brutto utlån inklusive utlån overført til kredittforetak. Tapsavsetningene utgjorde 0,21 % av brutto utlån inklusive utlån overført til kredittforetak.

Utlån til privatmarkedet er i hovedsak utlån til boligeiendom. Gjennom 2021 har privatmarkedet opplevd et velfungerende boligmarked med god omsetningshastighet og tilhørende lånebehov. Utlånsvest i privatmarkedet var 5,1 % i 2021 inklusive utlån overført til kredittforetak. Kvaliteten i privatmarkedsporteføljen vurderes å være god og viser en positiv utvikling gjennom året med lave tap og tilbakeføringer av nedskrivninger i 2021. 85 % av morbankens brutto utlån

er til kunder i bankens primærområde (Viken sørøst). 96 % av boliglånene er sikret innenfor 85 % av boligverdien og dette tilsier begrenset tapspotensiale så lenge disse verdiene ikke forringes vesentlig.

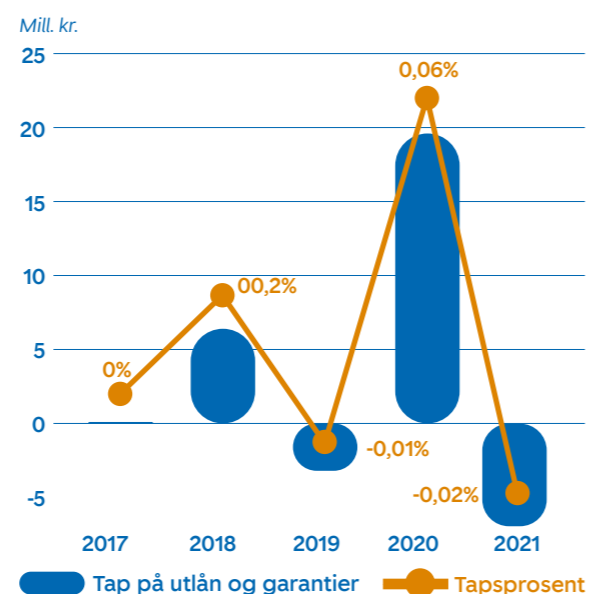
Bedriftsmarkedet opplever en god tilstrømming av nye kunder og veksten i utlånene har vært god i 2021. Utlånsvest innen bedriftsmarkedet i 2021 var 14,6 % (16,9 %). Bedriftskundene er i all hovedsak fra bankens primærområde.

Brutto utlånsvolum

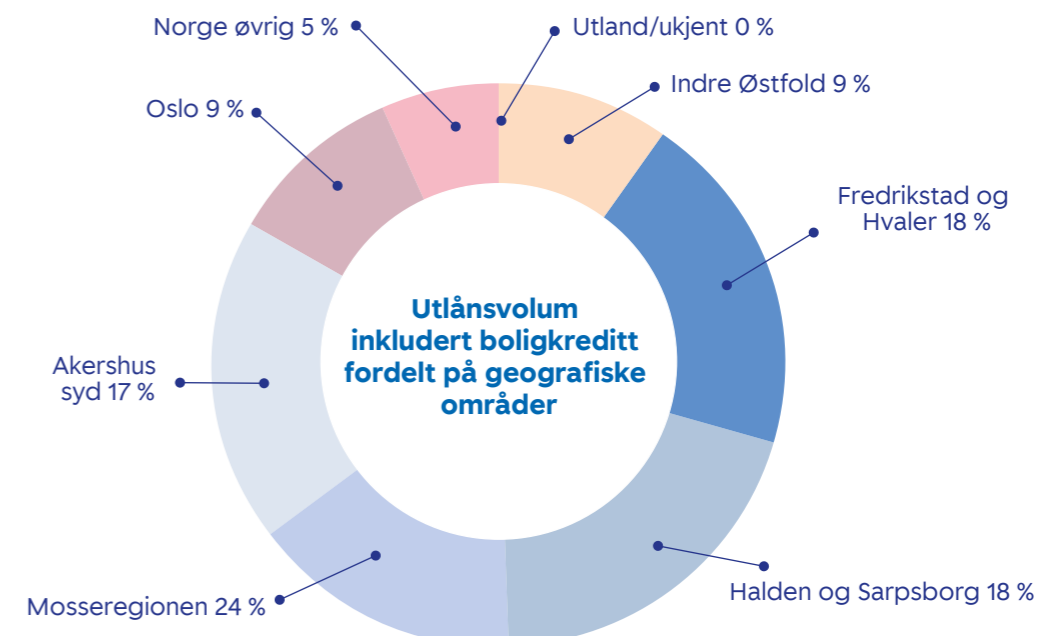
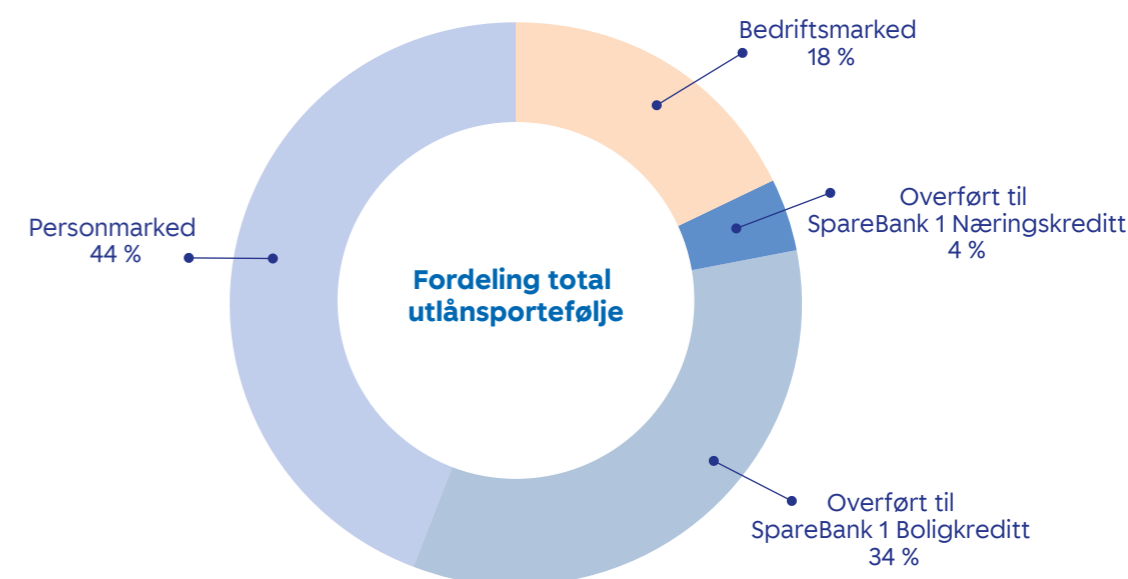

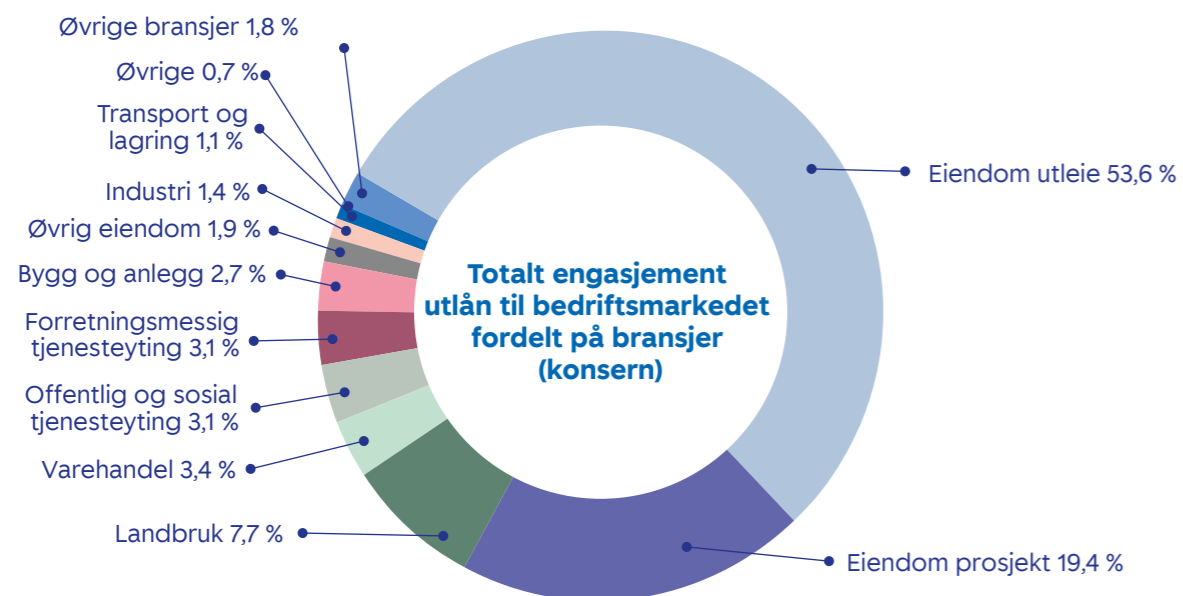
Brutto utlån til kunder inkl. overført til kredittforetak
Brutto utlån til kunder

Tap og tap i prosent av brutto utlån inkl. kredittforetak

Tap på utlån og garantier Tapsprosent

Konsern – fordelt på risikogruppe	Totalt engasjement		Brutto utlån		Nedskrivninger		Usikret eksponering	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Svært lav	15 347	13 860	14 197	12 834	2	2	15,1 %	17,0 %
Lav	3 584	3 962	3 452	3 690	4	3	20,6 %	24,8 %
Middels	2 341	3 055	2 147	2 812	13	26	32,2 %	28,1 %
Høy	480	553	428	417	14	7	49,2 %	33,2 %
Svært høy	452	325	360	318	19	18	21,3 %	21,8 %
Misligholdt og nedskrevne	111	107	110	102	9	23	20,7 %	43,6 %
Sum	22 315	21 862	20 694	20 173	61	78	18,6 %	20,6 %

Den totale kreditteksponeringen er størst mot næringseiendom og eiendomsprosjekter hvor engasjementene er sikret med pant i fast eiendom, belåningsgraden er gjennomgående moderat sett opp mot sikkerhetsverdiene.

Majoriteten av kundene i bedriftsmarkedet har kommet seg godt igjennom koronapandemien. Usikkerheten knyttet til framtidige tap økte i starten av pandemien, men er redusert nå. Utviklingen i mislighold ble tett fulgt opp i 2021. Overvåkingen av kredittporteføljene har ikke avdekket negativ utvikling i nøkkeltallene hos kundene. SpareBank 1 Østfold Akershus har gjennom pandemien hatt svært lav eller ingen eksponering mot hotell- og reiselivsbransjen og andre utsatte bransjer. Det er av den

grunn ikke gjort en samlet flytting av bransjer mellom trinnene i modellen for IFRS 9 tapsnedskrivninger.

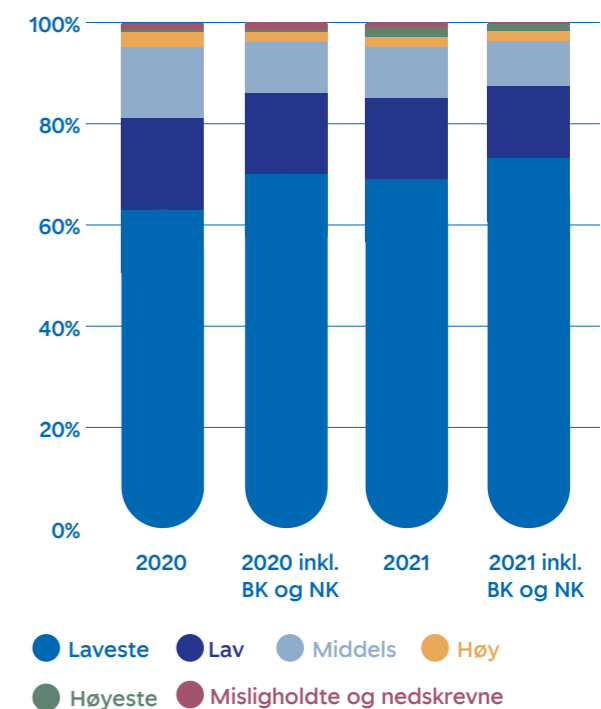
SpareBank 1 Østfold Akershus var kjapt ute med et tilbud om midlertidige betalingslettelser i starten av pandemien. I løpet av 2021 har andelen engasjementer med betalingslettelser blitt redusert og nivået er ved utgangen av året tilbake der det var før pandemiens utbrudd.

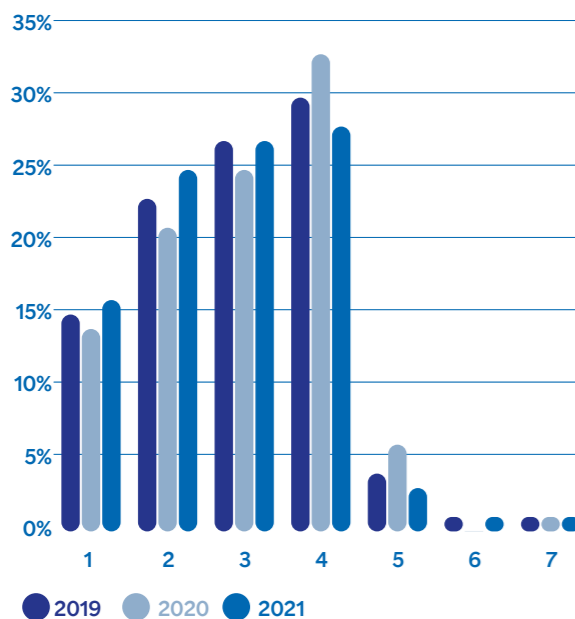
Total portefølje har ca. 88 % (87 %) av eksponeringen mot laveste og lav risiko-klasse inkludert SpareBank 1 Boligkreditt (Boligkreditt) og SpareBank 1 Næringskreditt (Næringskreditt). Deler av boligfinansieringen blir overført til Boligkreditt og utvalgte engasjement i næringsporteføljen blir overført Nærings-

kreditt. Banken forestår den daglige forvaltningen av lånene som ligger hos Boligkreditt og Næringskreditt, og har rett til å ta engasjementet tilbake ved eventuelt mislighold. Banken eier en forholdsmessig andel av kredittselskapene, og holder kapital for den lange risikoen. Av den grunn er det i noen sammenhenger naturlig å se forvaltet portefølje i sammenheng.

Største delen av porteføljen er sikret med høy grad av kvalifisert sikkerhet. Rangering i klasse 1-3 tilsier full engasjementsdekning i et normalt marked. I klassene 1 og 2 ligger det en sikkerhetsmargin for realisasjon under sikkerhetsobjektene forventede markedsverdi. Fast eiendom utgjør den største delen av sikkerhetsdekningen.

Total portefølje fordelt på risikogrupper med og uten portefølje overført til SpareBank 1 Boligkreditt (BK) og Sparebank 1 Næringskreditt (NK)

Totalt utlånsvolum fordelt på sikkerhetsklasser**KAPITALKRAV FOR KREDITTRISIKO**

Samlet kapitalkrav i 2021 knyttet til kreditt- risiko beregnet etter standardmetoden (pilar 1) på 2,0 milliarder kroner. Risiko- vektet beregningsgrunnlag knyttet til kreditt- risiko var 18,2 milliarder kr. Figuren til høyre viser de ulike kategori- ene i beregningsgrunnlaget til kreditt- risiko hvor kategorien pantesikkerhet i eiendom, herav pant i bolig og nærings- eiendom er størst.

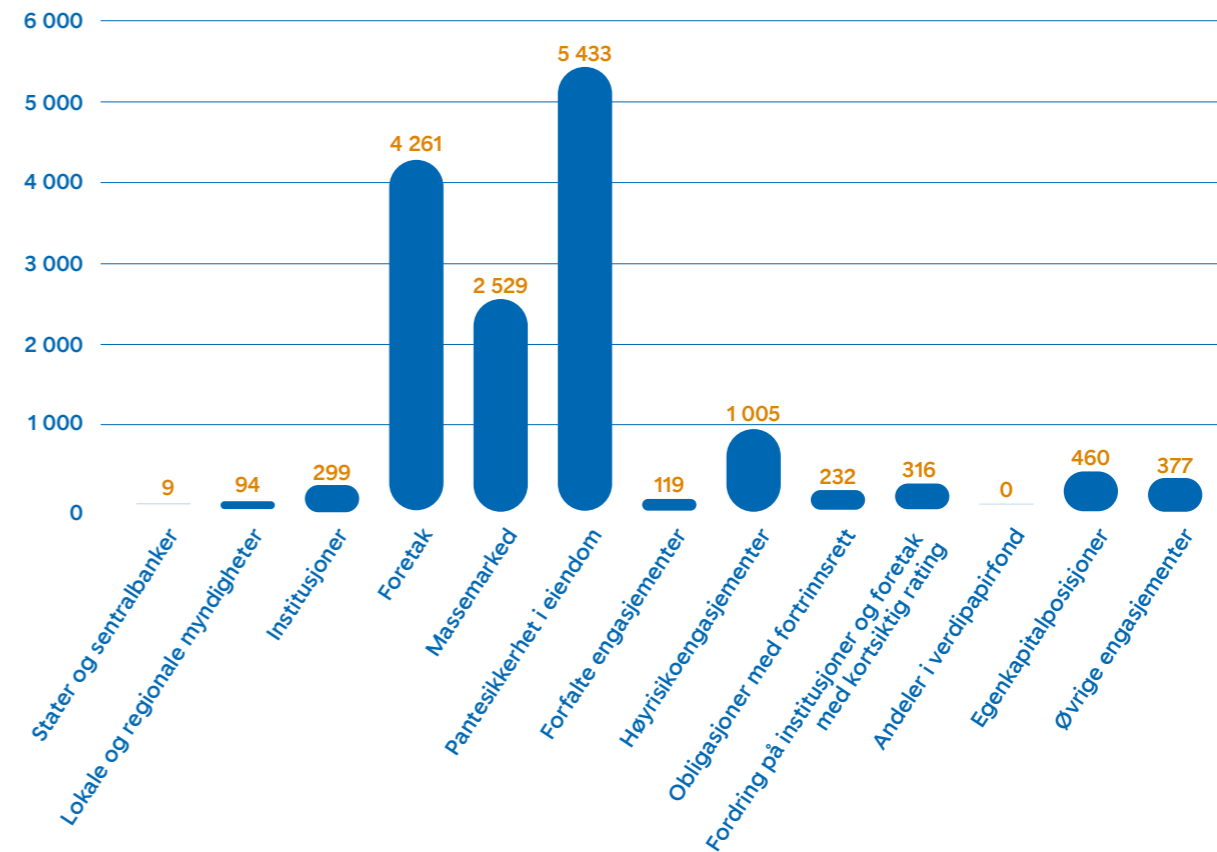
NEDSKRIVNINGER OG TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER

Regnskapsstandarden IFRS 9 trådte i kraft fra og med 1. januar 2018. Etter IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes

basert på forventet kredittap (ECL). Den generelle modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler i IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over OCI, og som ikke hadde inntrufne tap ved første gangs balanseføring. I tillegg er også lånetilsagn, finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet og leieavtalefordringer omfattet. Målingen av avsetningen for forventet tap i den generelle modellen avhenger av om kreditt- risikoen har økt vesentlig siden første gangs balanse- føring. Ved førstegangs balanseføring og når kreditt- risikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring skal det avsettes for 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene. Hvis kreditt- risikoen har økt vesentlig etter første- gangsinnregning skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden. Forventet kredittap er beregnet basert på nåverdien av alle kontantstrømmer over gjenværende forventet levetid, det vil si forskjellen mellom de kontraktmessige kontantstrømmer i henhold til kontrakten og den kontantstrømmen som banken forventer å motta, diskontert med effektiv rente på instrumentet. I tillegg til den generelle modellen er det egne prinsip- per for utstedte, herunder reforhandlede lån som behandles som nye, og kjøpte lån hvor det er påløpt kredittap ved førstegangs balanseføring. For disse

Spesifikasjon av risikovektet kreditt- risiko

Mill. kroner

skal det beregnes en effektiv rente som hensyntar forventet kredittap, og ved endringer i forventede kontantstrømmer skal endringen diskonteres med den opprinnelig fastsatte effektive renten og resultatføres. For disse eiendelene er det derved ikke behov for å overvåke hvorvidt det har vært en vesentlig økning i kreditt- risiko etter førstegangs balanseføring da forventet tap over hele levetiden uansett skal hensyntas.

NÆRMERE BESKRIVELSE AV BANKENS NEDSKRIVNINGSMODELL

Tapsanslaget lages kvartalsvis, og bygger på data i datavarehuset som har historikk over konto- og kundedata for hele

kredittporteføljen. Tapsestimatene blir beregnet basert på 12 måneders og livslang sannsynlighet for mislighold (probability of default – PD), tap ved mislighold (loss given default – LGD) og eksponering ved mislighold (exposure at default – EAD). Datavarehuset inneholder historikk for observert PD og observert LGD. Dette vil danne grunnlag for å lage gode estimater på fremtidige verdier for PD og LGD. I tråd med IFRS 9 grupperer banken sine utlån i tre trinn.

TRINN 1:

Dette er startpunkt for alle finansielle eiendeler omfattet av den generelle tapsmodellen. Alle eiendeler som ikke

har vesentlig høyere kredittrisiko enn ved førstegangsinnregning får en avsetning for tap som tilsvarer 12 måneders forventet tap. I denne kategorien ligger alle eiendeler som ikke er overført til trinn 2 eller 3. I modellen forutsettes at kunder med PD på 0,6 % eller lavere kan kategoriseres som lav risiko og defineres som kategori 1 uavhengig av endring i PD.

TRINN 2:

I trinn 2 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning, men hvor det ikke er objektive bevis på tap. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. I denne gruppen finner vi kontoer med vesentlig

grad av kredittforverring, men som på balansedato tilhører kunder som er klassifisert som friske. Når det gjelder avgrensning mot trinn 1, definerer banken vesentlig grad av kredittforverring ved å ta utgangspunkt i hvorvidt et engasjements beregnede misligholdssannsynlighet (PD) har økt vesentlig.

TRINN 3:

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler, som hatt størst forverring i kredittkvalitet og hvor engasjementet under gjeldende regelverk defineres som misligholdte og nedskrevne, herunder også kundeengasjementer som er i karens. For eiendeler i trinn 3 skal det avsettes for forventet tap over levetiden.

	Total balanseført tapsavsetning							
	2021				2020			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
IB 01.01.	42	23	23	87	26	23	21	70
Overført til (fra) Trinn 1	4	-4	0	0	5	-4	-1	0
Overført til (fra) Trinn 2	-1	2	-1	0	-1	1	0	0
Overført til (fra) Trinn 3	0	-1	1	0	0	-3	3	0
Nye utstedte eller kjøpte utlån	10	2	0	12	17	6	0	23
Økning i måling av tap	8	7	-10	5	14	10	14	38
Reduksjon i måling av tap	-14	-8	-2	-24	-8	-3	-4	-16
Utlån som har blitt fraregnet	-6	-3	-4	-13	-10	-7	-4	-22
Konstaterte nedskrivninger	0	0	-11	-12	0	0	-12	-12
Innbetalinger på tidligere nedskrivninger	0	0	14	14	0	0	7	7
UB 31.12.	43	17	9	69	42	23	23	87
herav lån til privatpersoner	5	11	9	25	6	13	11	30
herav lån til selskap / enheter med orgnr	30	5	1	36	18	9	11	38
herav ubenyttet, garantier og tilsagn	8	1	0	8	7	1	0	9
IB 01.01.i prosent av utlån inkl. kredittforetak	0,14 %	0,07 %	0,07 %	0,28 %	0,09 %	0,08 %	0,07 %	0,25 %
UB 31.12. i prosent av utlån inkl. kredittforetak	0,13 %	0,05 %	0,03 %	0,21 %	0,14 %	0,07 %	0,07 %	0,28 %

For ytterligere informasjon se note 4 og 11 i årsregnskapet.

MOTPARTSRISIKO FOR DERIVATER

Derivater benyttes utelukkende i tilknytning til balanseprodukter. Markedsrisiko på derivatene blir håndtert og overvåket som en integrert del av porteføljestyringen. Derivater handles med flere motparter, og med de fleste motparter gjøres det også andre typer forretninger. Kredittrisikoen som oppstår i forbindelse med handel med derivater inngår som en del av den totale kredittrisiko i konsernet.

Totalt er seks lån med en hovedstol på 1,82 milliarder kr. sikringsbokført pr. 31.12.2021. I alle bankens sikringsforhold per 31.12.2021 har sikringsobjektet og sikringsinstrumentet samme hovedstol samt lik durasjon og kupong på det faste benet (1:1 sikring). Den faste renten byttes til flytende rente på 3 måneders basis. Netto kontantstrømmer for verdipapirutstedelser med fast rente i sikringsforhold blir følgelig lik kontantstrømmen for en tilsvarende verdipapirutstedelse i med flytende tre måneders Nibor-rente. Sikringen har vært effektiv i 2021 og det forventes at sikringen vil være effektiv også i fremtiden.

	Året 2021	Året 2020
Resultatførte tap på utlån og garantier:		
Endring i nedskrivninger	-28	18
Konstaterte tap	12	0
Inngang på tidligere konstaterte nedskrivninger	-0	2
Andre korreksjoner / amortisering av nedskrivninger	10	-1
Sum tap på utlån og garantier	-7	20

Alle derivater blir bokført til virkelig verdi over resultatet. Gevinster blir ført som eiendeler og tap ført som gjeld for alle rente-derivater.

Konsern/Morbank (millioner kroner)	31.12.2021			31.12.2020		
	Kontrakts-sum	Eiendeler	Forplikt-elser	Kontrakts-sum	Eiendeler	Forplikt-elser
Renteinstrumenter						
Renteswapper fastrente utlån		-5	0		4	0
Renteswapper fastrente utlån	1450	4	21	1550	0	38
Renteswapper fastrente obl. lån	0	0	0	0	0	0
Valutarenteswap obligasjoner	0	0	0	0	0	0
Påløpte renter på rente- og valutaswapper		17	1		20	6
Sum renteinstrumenter		16	22		24	45
Renteinstrumenter sikring						
Renteswapper, nettoeffekt	1825	1	0	1400	40	0
Sum renteinstrumenter sikring		1	0		40	0
Sum alle renteinstrumenter		17	22		65	45

STYRING OG KONTROLL

Styring av kredittrisiko i SpareBank 1 Østfold Akershus inngår som en del av den helhetlige risikostyringen og skal gjennomføres i tråd med kravene/ anbefalingene i:

- EUs kapitalkravsregelverk (CRR/CRD IV) og European Banking Authority (EBA) sine anbefalinger
- Finanstilsynets modul for kredittrisiko

Figuren nedenfor viser hva som ligger til grunn for styring og kontroll av kredittrisikoen.

Konsernstrategi

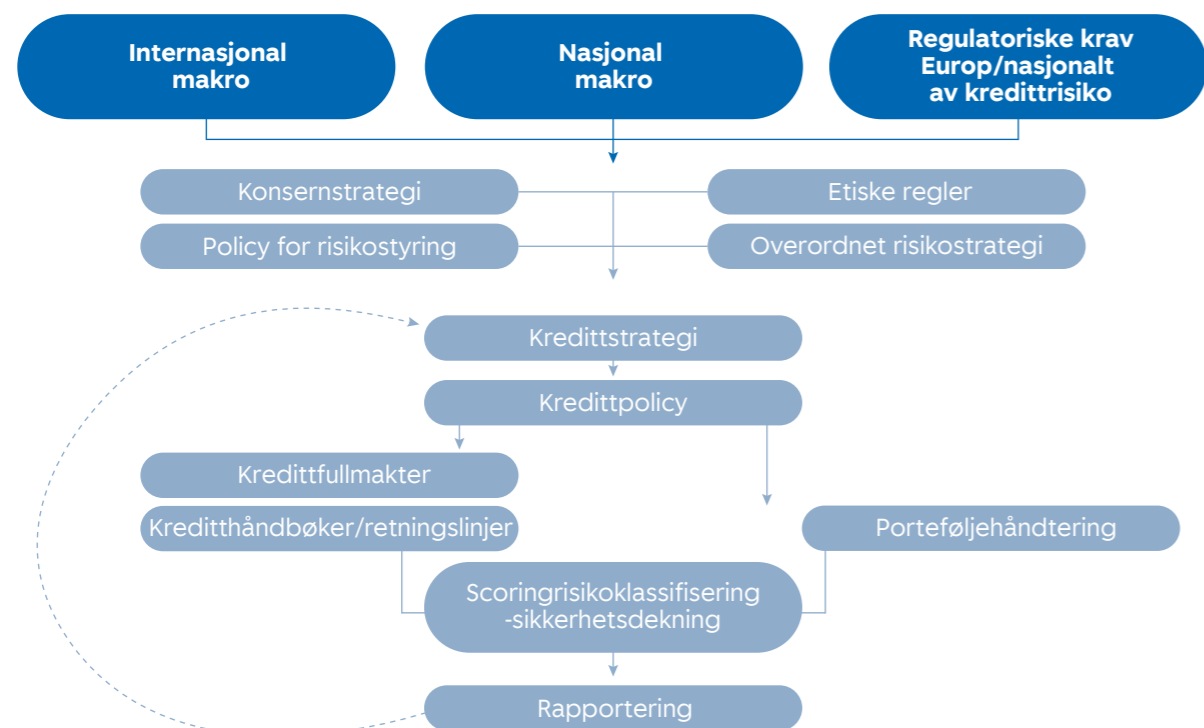
Konsernstrategien beskriver marked- og forretningsmessige mål for konsernet og definerer mål og retning for soliditet og kundebehandling. Strategidokumentet utgjør et viktig utgangspunkt for øvrige styringsdokumenter på området.

Etiske retningslinjer

De etiske retningslinjene fungerer som en rettesnor for konsernets virksomhet ved å definere hvilke krav vi stiller til oss selv og hvordan vi skal forholde oss til andre interessenter.

Overordnet policy for Risiko- og kapitalstyring

Formålet med Overordnet policy for Risiko- og kapitalstyring er å gi føringer for konsernets overordnede holdninger og prinsipper til risiko- og kapitalstyring, og sikre at konsernet har effektive og hensiktsmessige prosesser for dette. Policyen skal videre sikre at det interne rammeverket tilfredsstillende lover, forskrifter og beste praksis for god risiko- og kapitalstyring. Dokumentet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Risikostrategi

Risikostrategien er styrets overordnede strategi for konsernets risikovilje (risikoappetitt), og skal gi en oversikt over risikoen som konsernet er villig til å akseptere for å realisere sine målsetninger.

Policy for kredittrisiko

Policy for kredittrisiko fastsetter overordnede prinsipper og rammer for kredittgivning og hvordan kredittrisiko skal styres i SpareBank 1 Østfold Akershus. Policy for Kredittrisiko skal gjenspeile konsernets overordnede risiko-profil og underbygge konsernets mål om vekst og lønnsomhet. Gjennom risikorammer knyttet til porteføljer, delporteføljer og enkeltkunder defineres ønsket risikoprofil. Dette danner grunnlaget for rapportering og oppfølging av den løpende risikoeksponeringen. Dokumentet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Bevilgningsreglement/kredittfullmakter

Styret fastsetter bevilgningsreglementet og delegerer kredittfullmakt til administrerende direktør. Videre har styret gitt administrerende direktør delegeringsfullmakt innenfor disse rammer. Administrerende direktør har gitt sentral kredittkomitee (SKK) fullmakt til å delegere kredittfullmakter videre i organisasjonen. Kredittfullmaktene er personlige og skal gjenspeile den enkeltes kompetanse. Kredittfullmaktene differensieres etter volum og risiko. Bevilgningsreglementet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Prosessdokumentasjon/kredittrutiner

Dokumentene regulerer ulike forhold knyttet til den løpende kredittgivning og engasjementsoppfølging, herunder rutiner for oppfølging av misligholdte engasjementer, vurdering av nedskrivningsbehov mv. Dokumentene utarbeides av Kredittsjef og leder for mislighold/spesialengasjement i samråd med forretningsdivisjonene, og vedtas av henholdsvis styret og Adm. Direktør. Dokumentene revideres løpende.

Risikoprising

SpareBank 1 Østfold Akershus etterstreber riktig prising av kredittrisiko og har etablert prismodeller basert på lønnsomhet og risikoklassifiseringssystemet.

Validering

Det gjennomføres validering av kredittrisikomodellene årlig. Valideringsprosessen har til hensikt å etterprøve kredittrisikomodellene og måle modellenes estimer opp imot faktisk utfall i ettertid. I dette ligger validering av misligholds sannsynligheter (PD), eksponering gitt mislighold (EAD), tapsgrad gitt mislighold (LGD) og forventet tap (EL).

Stresstesting

Det gjennomføres periodiske stresstester av kredittporteføljen hvor effekten av stresstestene på forventet tap og risikjustert kapital analyseres og vurderes.

Oppfølging av kredittrisiko/risikorapportering

Risikoeksponeringen innenfor kredittområdet følges opp ved hjelp av et

porteføljestyringssystem som inneholder informasjon som gir muligheter for hensiktsmessig oppfølging av porteføljens risikoprofil og utviklingen. Det vektlegges å følge opp risikofordelt portefølje og utviklingen i denne basert på bevegelse mellom risikoklasser (migrering), forventet tap, risikjustert kapital og risikjustert avkastning. Avdelingen Risikostyring Compliance følger opp risikoen i kredittporteføljen og rapporterer kvartalsvis til styret og konsernledelsen. I tillegg utarbeider avdelingen en månedlig risikoreport til ledere av forretningsområder og rådgivere på utvalgte risikoparametre.

Risikoklassifisering

Risikomodelle for PM og BM er basert på statistiske analyser av historiske sammenhenger, med særlig vekt på inntjening, soliditet og adferd. Modellene er under kontinuerlig videreutvikling og jevnlig validering. Kvantitative valideringer over tid viser høye og stabile rangerings-egenskaper.

De viktigste parameterne i kredittmodellene er:

Sannsynlighet for mislighold – PD (Probability of Default): PD angir sannsynligheten for at en gitt kunde vil misligholde sitt kredittengasjement i løpet av de neste 12 månedene. PD beregnes basert på finansielle og ikke-finansielle faktorer, og danner grunnlag for risikoklassifisering av kreditteksponeringene.

Tap gitt mislighold –LGD (Loss Given Default): LGD angir det forventede tapet som kan oppstå dersom en kunde misligholder sine forpliktelser samtidig som det er en nedgangskonjunktur. LGD tar hensyn til sikkerhetsverdier. Det benyttes syv klasser for klassifisering av engasjementer etter sikkerhetsdekning.

Sikkerhetsklasse	Sikkerhetsverdi (realisasjonsverdi)
1	over 120 %
2	over 100 %
3	over 80 %
4	over 60 %
5	over 40 %
6	over 20 %
7	over 20 %

Forventet tap (EL): EL angir gjennomsnittlig årlig forventet tap over en konjunktursyklus. Er en gjennomsnittsforsventning til tap. Beregnes for hver enkeltkunde. Alle tap over null og opp til forventning, er å vurdere som en driftskostnad, og skal dekkes over driftsmarginen.

Uventet tap (UL): Er en beregning av tap utover forventet tap, og som banken må holde kapital (økonomisk kapital) for å kunne dekke. Størrelsen på behovet for økonomisk kapital vil avhenge av porteføljens sammensetning, modellenes diskriminerende evne, kalibrering og valgt konfidensnivå.

Beregnet UL etter alliansens modell vurderes å være den beste tilgjengelige modelltilnærming for å beregne kapitalbehovet til dekning av bankens kreditt-risiko og benyttes som grunnlag for beregning av økonomisk kapital.

Det er 9 friske klasser A-I, 2 klasser (J-K) for henholdsvis misligholdte og nedskrevne engasjementer. Klassen J gjelder engasjement med mislighold større enn kr. 1.000,- over 90 dager. J og K klassene er definert med PD 100 % i tråd med definisjon i EUs kapitalkravsforordning (CRR).

Risikoklasse	Nedre grense	Øvre grense
A	-	0,10 %
B	0,10 %	0,25 %
C	0,25 %	0,50 %
D	0,50 %	0,75 %
E	0,75 %	1,25 %
F	1,25 %	2,50 %
G	2,50 %	5,00 %
H	5,00 %	10,00 %
I	10,00 %	99,99 %

Markedsrisiko

Markedsrisiko defineres som risikoen for tap som skyldes endringer i observerbare renter, aksje-/verdipapirkurser og valutakurser. Konsernets markedsrisiko oppstår i hovedsak fra investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte driften, som innlån (funding) og rente- og valutahandel. Markedsrisiko er beregnet etter regelverket fastsatt av EU i Kapitalkravsforordningen (CRR).

UTVIKLINGEN AV MARKEDSRISIKOEN

I 2021 har finans- og kredittmarkedene vært meget velfungerende.

STYRING OG KONTROLL

Markedsrisikoen styres, måles og overvåkes løpende med bakgrunn i risikorammer vedtatt av styret gjennom markedsrisikostategien hvor rammer for eksponering i rentebærende instrumenter, aksjer og valuta fremgår. Markedsrisikostategien revideres årlig.

Aksjer, andeler og egenkapitalbevis klassifiseres til virkelig verdi over resultatet eller som tilgjengelig for salg. Sertifikater, obligasjoner og rentefond klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Alle finansielle instrumenter klassifisert til virkelig verdi over resultatet, måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt fra andre finansielle instrumenter.

Gevinst eller tap på finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg, innregnes direkte i egenkapitalen og spesifiseres i oppstilling over regnskapsførte inntekter, kostnader og verdiendringer. Se for øvrig note 25 til 27 i årsregnskapet for 2021 for mer detaljert beskrivelse av regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter.

Renterisiko oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldsposter har ulike gjenstående rentebindingstid. →

Den totale renterisiko kan splittes i fire elementer:

- Basisrisiko
- Administrativ renterisiko
- Rentekurverisiko
- Spreadrisiko

Basisrisiko er den verdiendring på konsernets eiendeler og gjeld som finner sted når rentekurven parallellforskyver seg.

Administrativ renterisiko oppstår på grunn av den tid det tar før renteendring inntreffer i markedet til konsernet har justert vilkårene på innskudd og utlån med flytende rente. Finansavtaleloven krever som hovedregel minimum 6 uker varslingsfrist ved renteøkning på utlån til kunder og 2 måneder ved rentereduksjon på innskudd.

Rentekurverisiko er risikoen for at rentekurven forskyver seg ulikt innenfor ulike tidsbånd ved en renteendring. Formålet med konsernets styring av renterisiko er å sikre at konsernet til enhver tid har en kjent renterisikoeksponering og at denne er i samsvar med konsernets risikoprofil, gjeldende rammer på området og forventninger til fremtidig renteutvikling. Styring av renterisikoen skal ta hensyn til alle elementer av renterisikoen.

Spreadrisiko er risikoen for at markedets prising av de enkelte utstedere ikke endrer seg tilsvarende som de underliggende referanserenter.

MODELLBESKRIVELSE OG ANVENDELSE

SpareBank 1 Østfold Akershus benytter Solvency II stressmodell for å beregne risikojustert kapital for markedsrisiko i obligasjonsporteføljen. Modellen er en statistisk modell hvor det gjøres spesifiserte endringer i kredittspreader basert på ratingklasser som vist i tabellen under. Hvert enkelt papir tillegges en risikoklasse og spreadendring basert på rating. Den relative spreadendringen i forhold til spot-nivå multipliseres med durasjonen for å få verdiendringer.

Rating	Risiko-klasse ¹⁸	Spread endring
AAA	1	0,9 %
AA		1,1 %
A	2	1,4 %
BBB	3	2,5 %
BB	4	4,5 %
B eller lavere	5	7,5 %
Ikke ratet	-	3,0 %
Obligasjoner med Fortrinnsrett (AAA)	1	0,7 %
Obligasjoner med Fortrinnsrett (AA)	1	0,9 %

Kilde: Finanstilsynet, Modul for markedsrisiko

AKSJERISIKO

Aksjerisiko måles i forhold til eksponering i aksjer, andeler, egenkapitalbevis eller aksjefond. Styring og oppfølging av risikoområdet tar utgangspunkt i eventuell vedtatt ramme for eksponering i omløpsaksjer i tillegg til retningslinjer gitt i lover og forskrifter. Rammene overvåkes med basis i eksponering i alle typer aksjeposter; omløpsaksjer, anleggsaksjer eller aksjer i selskap som vurderes

som strategiske posisjoner for banken eller der de er tilgjengelige for salg.

VALUTARISIKO

SpareBank 1 Østfold Akershus er ikke valutabank og er som følge av dette i hovedsak eksponert mot valutarisiko ved kontante valutabeholdninger. Eventuelle valutaeksponeringer på finans/fundingområdet skal swappes til norske kroner i henhold til styrebeslutning.

PENSJONSRIKIO

Dette er risiko knyttet til bankens fremtidige pensjonsforpliktelser. Det foreligger meget lav risiko knyttet til pensjons-

forpliktelser da SpareBank 1 Østfold Akershus i all hovedsak kun har innskuddspensjon.

DERIVATER

Banken inngår derivatavtaler i praksis utelukkende i forbindelse med handel av underliggende lån eller obligasjonsinvesteringer ut fra sikrings- eller risikostyringshensyn. Avtaler inngås kun med kredittgodkjente motparter. Bankene har ingen tradingportefølje av derivater. Markedsrisikoen på derivatene blir håndtert, overvåket og kontrollert som en integrert del av porteføljens markedsrisiko.

Aksjer og andeler

(millioner kroner)	Morbank/konsern	
	2021	2019
Til virkelig verdi over resultat		
- Børsnoterte	3	81
- Unoterte	1 072	834
Sum aksjer og andeler	1 075	915

Spesifikasjon av aksjer og andeler:	Eierandel %	Beholdning (antall)	Anskaffelseskost	Markedsverdi	Bokført verdi
Børsnoterte selskaper:					
Visa Inc. A- og C-aksjer	0,00 %	4 507	2	3	3
Unoterte selskaper:					
SpareBank 1 Boligkreditt AS	4,97 %	3 877 452	582	584	584
SpareBank 1 Næringskreditt AS	14,91 %	2 420 469	305	306	306
SpareBank 1 Kreditt AS	4,93 %	142 527	44	44	44
SpareBank 1 Betaling AS	3,11 %	639 521	14	33	33
Sparebank 1 Bank og Regnskap AS	3,37 %	674	5	5	5
SpareBank 1 Markets AS	1,47 %	46 644	9	9	9
SpareBank 1 Forvaltning AS	2,22 %	60 848	21	23	23
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	4,15 %	4 150	49	49	49
VN Norge AS (beholdning oppgitt i milliard aksjer)	0,82 %	8 184 165	0	8	8
Øvrige aksjer og andeler			10	10	10
Sum aksjer i morbank og konsern			1 041	1 075	1 075

RAMMER, OVERVÅKNING OG RAPPORTERING

Markedsrisikoen styres og overvåkes med bakgrunn i risikorammer vedtatt av styret, samt løpende analyser av utestående posisjoner. Rammene for eksponeringer gjennomgås og fornyes minimum årlig.

Risikoeksponering og -utvikling overvåkes løpende og rapporteres kvartalsvis til styret og konsernledelse.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Risikokategorien handler ikke primært om å ha tilstrekkelig egenkapital til å tåle tap, men mer om å ha tilstrekkelig med likvide midler til å dekke inn de forpliktelser som kommer til forfall.

STYRING OG KONTROLL

Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i likviditetsstrategien. Denne setter rammer for likviditetsrisiko gjennom rammer for netto likviditetsbehov i ulike tidsintervaller, krav til langsiktig finansiering, størrelsen på likviditetsreserven og lengden på den tidsperioden konsernet skal

PORTEFØLJEINFORMASJON

Egenkapitalposisjoner i handelsporteføljen (primært langsiktige investeringer) er regnskapsmessig klassifisert som finansielle eiendeler og ført til virkelig verdi over resultatet. Posisjoner utenfor handelsporteføljen er klassifisert som finansielle eiendeler tilgjengelig for salg (TFS). Endringer i virkelig verdi for eiendeler klassifisert som TFS resultatføres over utvidet resultat.

være uavhengig av ny finansiering fra penge- og kapitalmarkedet. Likviditetsstrategien vedtas av styret og revideres ved behov, minimum årlig. I tilknytning til likviditetsstrategien er det etablert beredskapsplan for håndtering av likviditetssituasjonen i perioder med urolige finansmarkeder. Det benyttes stress-tester som analyserer konsernets likviditetsmessige sårbarhet i perioder uten tilgang på ekstern funding (se nedenfor).

Stresstester

Bankens rammeverk for styring av likviditetsrisikoen skal gjenspeile bankens lave risikoprofil på området. Stresstesting av likviditet gjennomføres og presenteres for styret kvartalsvis. Likviditetsstrategien sier at konsernet skal overleve 12 måneder i en normalsituasjon og 3 måneder ved en stor krise i banken.

Nedenfor følger en oppsummering av hvilke hovedparametre som stress-testes i de ulike scenarioene:

- 15 største innskudd
- Volum innskudd med saldo over 2 mill. kr.
- Volum innskudd under 2 mill. kr.
- Markedsverdi av likviditetsporteføljen.
- Økning av trekk på innvilgede rammer og kreditter.
- Påvirkning i vekstbilde for kreditt- og innskuddsvolum.
- Utvikling i overførte volumer til SpareBank 1 Boligkreditt AS.

Stresstesten viser at banken vil overleve i en normalsituasjon i mer enn 24 måneder og 15 måneder under stor krise i bank og marked. I begge stresstestene er det forutsatt at klargjorte lån for overførsel til Boligkreditt kan generere funding. Enten som ordinær overførsel til SpareBank 1 Boligkreditt eller ved at SpareBank 1 Østfold Akershus overfører lån til SpareBank 1 Boligkreditt og kjøper OMF i SpareBank 1 Boligkreditt som kan deponeres i Norges Bank. Dette tar noe tid og derfor øker likviditeten etter 1 mnd.

Begge scenarier legger til grunn budsjettert innskudds og utlånsvekst.

UTVIKLING I LIKVIDITETSRISIKO I 2021

Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. Konsernet har en robust finansiering og en likviditetssituasjon som gjør at banken kan opprettholde ordinær drift i 24 måneder uten å refinansiere bankens låneforfall.

Konsernets gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer var ved utgangen av 2021 122 mill. kr. Konsernet har i tillegg ett fondsobligasjonslån på 150 mill. kr klassifisert som egenkapital. Den vektede gjennomsnittlige løpetiden på innlånsporteføljen er nå på åtte år.

SpareBank 1 Østfold Akershus har i 2021 opprettholdt ratingen på 'A' med «stabile utsikter» av Ratingbyrået Nordic Credit Rating.

Endringer i de markedsmessige forholdene har over tid økt nytten av å være tildelt en offisiell rating. Ratingen bygger opp under konsernets visjon om å være regionens anbefalte finanshus som tilbyr kundene konkurransedyktige finansielle produkter og tjenester.

Overlevelsessevne scenarier (netto refinansiering etter tiltak)	7 d	1 mnd	3 mnd	6 mnd	9 mnd	12 mnd	15 mnd	18 mnd	24 mnd
Ordinær drift	3 278	3 180	4 861	6 319	7 856	8 991	8 739	8 096	7 202
1a – Sviktende refinansiering	10 670	10 638	10 585	10 369	10 266	9 690	9 612	9 145	8 600
2a – Middels krise i marked	6 940	6 669	6 351	5 895	5 345	4 471	4 022	3 182	1 893
2b – Middels krise i banken	10 657	9 855	9 225	8 904	8 722	8 099	8 006	7 428	6 874
3a – Stor krise i marked	5 055	4 700	4 345	3 708	2 978	1 985	1 386	396	-1 192
3b – Stor krise i banken	10 641	9 040	7 911	7 246	6 932	6 034	5 824	5 204	4 602
4a – Middels krise i bank og marked	6 940	6 137	5 507	5 173	4 936	4 209	4 069	3 449	2 847
4b – Stor krise i bank og marked	5 055	3 488	2 453	1 788	1 409	447	237	-383	-985 →

Figuren under viser finansieringskilder (eksklusive boligkreditt) og innlånsporteføljens forfallsstruktur per 31.12.2021. Beløpene er i hele millioner.

Likviditetsreserven

Likviditetsreserven inneholdt ved årsskiftet kontanter og låneadgang i Norges Bank, udisponerte trekkrettigheter og tilrettede lån for salg til SpareBank 1 Boligkreditt.

LCR og NSFR

Bankens likviditetsstrategi angir rammer for likviditetsindikatorverdiene. Gjeldende rammer er vedtatt i desember 2021. Per 31.12.2021 rapporterte banken et nivå LCR og NSFR på henholdsvis 220 % og 140 %.

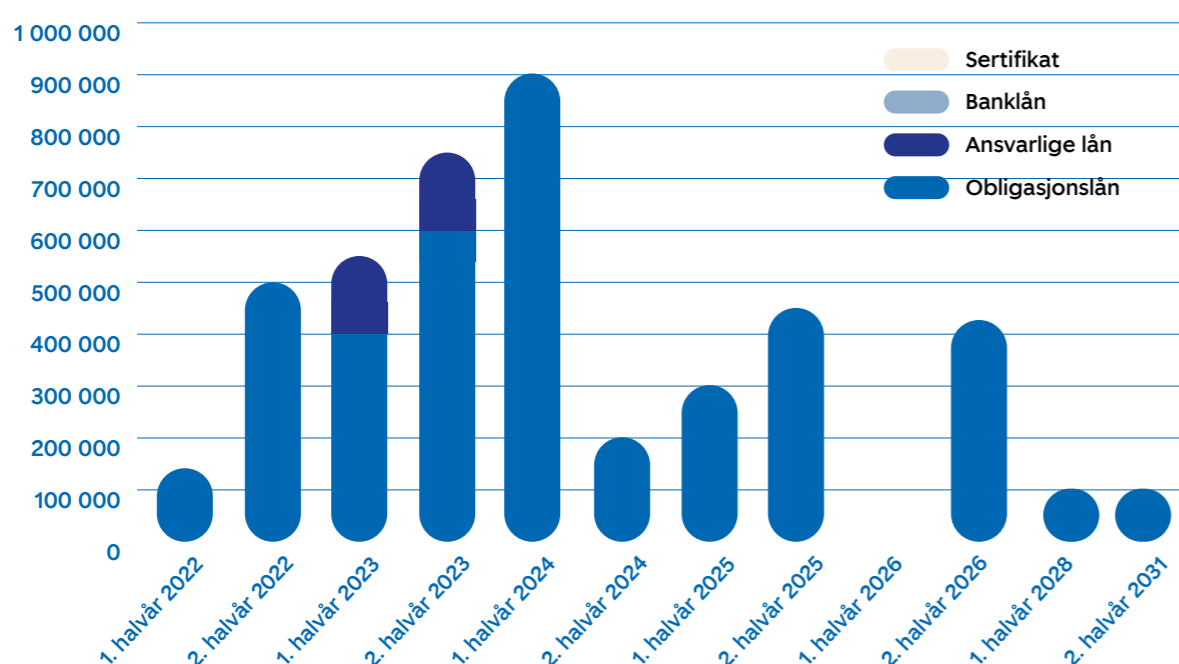
Diversifisering- og forfallsstruktur

Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. Totale innlån utgjør 1 milliard kroner ved utgangen av 2021. Banken har overført 12,352 milliarder kroner til SpareBank 1 Boligkreditt AS og 1,29 milliarder kroner til SpareBank 1 Næringskreditt AS per 31.12.2021.

Informasjon om overføringer av lån til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS

OMF gjennom SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS skal brukes aktivt for å sikre stabil og langsiktig finansiering, bidra til diversifisering av finansieringen og redusere finansieringskostnadene.

Forfallsstruktur

SpareBank 1 Østfold Akershus har en eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt AS på 4,97 % og på 14,91 % i SpareBank 1 Næringskreditt AS per 31.12.2021.

For å sikre størst mulig fleksibilitet i finansieringsmulighetene skal banken til enhver tid jobbe aktivt med å opprettholde tilretteleggingstakten av lån som kan overføres til selskapene. Saldo av lån i bolig- og næringskredittselskapene skal begrenses av hensyn til konsernets egen kredittverdighet og generelle risikohensyn. Generelt skal banken følge en konservativ policy og ikke skille seg negativt ut sammenliknet med andre bankers bruk av bolig- og næringskredittselskapene som finansieringskilde.

SpareBank 1 Østfold Akershus hadde per 31.12.2021 overført 43,7% av bankens boliglån og 18,6% av bankens bedriftsmarkedslån til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. Kredittforetakene er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen.

Overføring av lån til SpareBank 1 Næringskreditt AS er en styrt aktivitet gjennom prosessen hvor foretaket kjøper lån fra eierbankene. Det stilles strenge lovmessige krav til hvilke lån som kan inngå som en del av sikkerhetsmassen for foretakets utstedte obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). SpareBank 1 Næringskreditts krav er også strengere enn lovens minstekrav.

Listen nedenfor er et utdrag av de mest sentrale krav foretaket krever at hvert enkelt lån tilfredstiller i forkant av lånekjøp:

- Belåningsgraden (LTV) kan ikke overstige 70 % av markedsverdi
- Verdivurdering av sikkerheten kan ikke være eldre enn 12 måneder
- Ingen betalingsanmerkninger siste 12 måneder
- Kun misligholdsklasse A-F aksepteres

I tillegg setter kredittpolicyen begrensninger knyttet til største enkeltengasjement, geografisk spredning av porteføljen og type sikkerhet som godtas.

Obligasjonene til SpareBank 1 Boligkreditt AS har en rating på Aaa og AAA fra henholdsvis Moody's og Fitch. SpareBank 1 Boligkreditt AS erverver utlån med pant i boliger og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007.

SpareBank 1 Østfold Akershus forestår forvaltningen av overførte utlån og mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har overført og kostnadene i selskapet. Mottatt vederlag for lån overført fra SpareBank 1 Østfold Akershus til kredittforetakene tilsvarer nominell verdi på overførte utlån.

SpareBank 1 Østfold Akershus har sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet. Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner begrenset til en samlet verdi av de til enhver tid neste tolv måneders forfall i foretakene. →

Hver eier hefter prinsipalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret ihenhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. Kredittforetakeren holder etter sine interne retningslinjer

likviditet for de neste 12 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derved kun dersom foretaket ikke lenger har likviditet for de neste 12 måneders forfall at SpareBank 1 Østfold Akershus vil rapportere noe engasjement knyttet til denne likviditetsfasiliteten.

Morbank/Konsern

Per 31.12.2021 (millioner kroner)	På fore-spørrel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1-3 år	4-5 år	over 5 år	Totalt
KONTANTSTRØMMER KNYTTET TIL FORPLIKTELSE							
Avdrag/forfall gjeld til kredittinstitusjoner	3	0	0	0	0	0	3
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0	0
Innskudd fra og gjeld til kunder (bindingsprofil)	17 326	268	107	0	0	0	17 701
Renter på innskudd til kunder	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	14	0	639	2 100	1 175	0	4 114
Renter på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	43	51	81	18	0	194
Derivater	0	0	1	8	8	5	22
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	150	0	0	150
Renter på ansvarlig lån	0	1	2	4	0	0	6
Sum kontantstrøm forpliktelser	17 343	312	801	2 343	1 202	5	22 191

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko i SpareBank 1 Østfold Akershus defineres som risikoen for tap, som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. SpareBank 1 Østfold Akershus har et mål om lav operasjonell risiko og lave tap.

UTVIKLING I OPERASJONELL RISIKO I 2021

Koronapandemien har også i 2021 påvirket både kunder, næringsliv og lokalsamfunn. Dette har medført at vi ytterligere har utviklet måten vi møter disse på og hvordan vi opererer. Det har i 2021

fortsatt vært utstrakt bruk av hjemmekontor som har gitt nye utfordringer innenfor operasjonell risiko. Økt bruk av hjemmekontor har medført større fokus på informasjon og opplæring av ansatte i informasjonssikkerhet og cyberrisiko. Ulike tiltak har gjort at konsernet har tilpasset seg situasjonen etter som pandemien har utviklet seg. Det har vært lagt vekt på at tiltakene ikke skal gi kunder, næringsliv og lokalsamfunn uforholdsmessige konsekvenser. Kunder ble betjent via både kontorene, kundesenteret og digitale kanaler. Pandemien har endret mange ulike arbeidsprosesser og medført igangsettelse av flere tiltak for å redusere operasjonell risiko ytterligere. SpareBank 1 Østfold Akershus har gjennom 2021 greid å holde stø kurs og konsentrert seg om å hjelpe kunder, næringsliv og lokalsamfunn i et krevende år. Erfaringene fra krisen er inkludert i ulike krise- og beredskapsplaner for konsernet.

Informasjonssikkerhet

Konsernet har vært svært opptatt av informasjonssikkerhet inkludert cyber-risiko gjennom koronapandemien. Tilgjengelighet, integritet og konfidensialitet for konsernets og kundens data og informasjon er et vesentlig element i bankens virksomhet. Cyberangrep er en alvorlig og økende risiko. Beskyttelse av infrastruktur og sikkerhetsrutiner er sammen med oppdaterte varslings-systemer og løpende håndtering av hendelser i alliansen og konsernet kritisk for å ivareta IKT-sikkerhet. Sikring og overvåking av system og IKT-utstyrer sammen med opplæring og bevisstgjøring om god sikkerhetskultur hos

ansatte viktige forsvarsverk. Opplæring og rutiner er viktige elementer knyttet til beredskap og kontinuitet, både for forebygging og hendelseshåndtering for å gjenopprette normal drift.

Hendelser

Konsernet ser i 2021 ingen økning av finansielt tap knyttet til operasjonell risiko. Konsernet registrerer uønskede hendelser i en egen database. Det er registrert totalt 79 uønskede hendelser i 2021 sammenlignet med 48 hendelser i 2020. Ingen av hendelsene kan knyttes til koronapandemien.

KAPITALKRAV TIL OPERASJONELL RISIKO

Konsernet beregner kapital for operasjonell risiko etter basismetoden under pilar 1 i henhold til EUs kapitaldekningsregler (CRR/CRD IV). Det gjøres i tillegg både kvalitative og kvantitative vurderinger av styring og kontroll ved vurdering av kapitalbehovet til operasjonell risiko i pilar 2. I den kvantitative vurderingen har konsernet tatt utgangspunkt i Monte Carlo simulering som er en metode for å beregne det samlede tapsfordelingen gitt sannsynlighetsfordeling for de ulike risikokategoriene. Denne vurderingen viser at det ikke er behov for ytterligere kapitalavsetning i pilar 2 knyttet til operasjonell risiko enn det som fremkommer av pilar 1. Konsernet har et kapitalbehov etter basismetoden på 130 mill. kr i 2021.

STYRING OG KONTROLL

Styring av operasjonell risiko skal i størst mulig grad sikre effektiv og hensiktsmessig drift og at ingen enkelthendel-

ser forårsaket av operasjonell risiko skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad. God kontroll av operasjonell risiko forutsetter hensiktsmessige og effektive internkontrollsystemer samt god og sunn risikokultur. Konsernet jobber kontinuerlig med å bygge og videreutvikle en sunn og god risikokultur. Fokus på gode holdninger, adferd og arbeidspraksis, systematisk arbeid med å identifisere og vurdere risiko og etablere og evaluere tiltak samt rapportering av hendelser bidrar til hensiktsmessig og effektiv internkontroll og sunn og god risikokultur.

Avdeling for Risikostyring Compliance har ansvaret for løpende uavhengig overvåking av operasjonell risiko.

Ved oppbygging av internkontroll benyttes risiko- og sannsynlighetsvurderinger for å fastsette nivå på kontrollomfanget. Operasjonell risiko styres gjennom et eget rammeverk tilknyttet en kvalitetsmodell. I kvalitetsmodellen inngår en rekke ulike elementer:

Identifisering av risiko

Det gjennomføres årlig en risikovurdering av de vesentlige forretnings- og stabsområdene og prosessene i konsernet. I tillegg gjennomføres det årlig risiko- og sårbarhetsanalyse for IKT-området. Begge vurderingene legges fram for styret. Risikovurderingene gir god informasjon og oversikt over eventuelle forbedringsområder. Tiltak iverksettes fortløpende innenfor de områdene der forbedringsområder identifiseres.

Registrering av uønskede hendelser

Konsernet har en egen database for registrering av uønskede hendelser. Operasjonelle hendelser registreres og forbedringstiltak vurderes og igangsettes der hvor dette vurderes som hensiktsmessig. I tillegg er det en løpende gjennomgang av anbefalinger fra internrevisjon som også danner grunnlag for implementering av forbedringstiltak på reviderte områder.

Årlig internkontrollbekreftelse og ledelsesbekreftelse

Det gjennomføres en årlig internkontrollbekreftelse som blir besvart av rådgivere, fagressurser og ledere hvor det rapporteres om kvaliteten i internkontrollen innenfor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder. I tillegg utarbeider lederne en bekreftelse på internkontrollen på sitt ansvarsområde. Både resultatene fra internkontrollbekreftelsen og lederbekreftelsen inngår i vedlegg «Styring og kontroll» til ICAAP og blir behandlet i konsernledelsen og styret.

Nye og endrede produkter, løsninger og prosesser

Nye og endrede produkter, tjenester og systemer risikovurderes og godkjennes i henhold til gjeldende rutiner og rammeverk i egen leveranseportal. I rutinene er det obligatorisk vurdering av ESG-forhold før lansering.

Utløpet fra Trista, Halden. Foto: Jan Egil Eilingsen

Økonomisk kriminalitet, hvitvasking og terrorfinansiering

Vi driver et kontinuerlig arbeid for å avverge økonomisk kriminalitet, hvitvasking og terrorfinansiering, og for å ivareta konsernets og det finansielle systemets integritet.

Vi følger endringer i trusselbildet og justerer arbeidet basert på risiko. Gjennom løpende vurderinger og den årlige risikoanalysen for hvitvasking kartlegges det hvilke risikofaktorer vi må ha spesiell oppmerksomhet mot. Risikovurderingen danner grunnlaget for gjennomgang av policy, rutiner og for arbeidet og opplæring innenfor området.

Informasjonssikkerhet og personvern

Sikkerhetskultur og etterlevelse av personvernregelverket har høyt fokus i SpareBank 1 Østfold Akershus. Den årlige risiko- og sårbarhetsanalyse for IKT gjennomgås av styret og synliggjør arbeidet med sikring av integritet, tilgjengelighet og konfidensialitet for bankens data og kundeinformasjon. Våre kunder skal ha tillitt til at deres personopplysninger er trygge hos oss og behandles i tråd med gjeldende regelverk og GDPR, EUs forordning for personvern.

Eierrisiko

I eierrisikoen inngår risikoen for tap av innskutt kapital eller nødvendig påfyll av ny kapital i strategiske eierselskaper, som følge av den risikoen som det enkelte selskap påtar seg i sin drift.

Konsernet SpareBank 1 Østfold Akershus består av SpareBank 1 Østfold Akershus og de 100 % eide datterselskapene EiendomsMegler 1 Østfold Akershus AS, Varnaveien 43E Kontor AS, Nekor Gård-selskap AS, SpareBank 1 Regnskapshuset Østfold Akershus AS og Moss Eiendomsutvikling AS.

SpareBank 1 Østfold Akershus er en del av SpareBank 1-alliansen. SpareBank 1-alliansen er et bank-, produkt-, og tjeneste-samarbeid der SpareBank 1-bankene i Norge samarbeider gjennom SpareBank 1 Gruppen, SpareBank 1 Utvikling DA, deres datterselskaper og andre felleseide selskap. SpareBank 1 Gruppen AS eies med 19,5 % hver av SpareBank 1 SR-Bank, SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN og Samarbeidende Sparebanker AS. Videre eier SpareBank 1 Østlandet 12,4 % og Landsorganisasjonen og fagforbund tilknyttet LO 9,6 %. Styringsstrukturen for SpareBank 1-samarbeidet er regulert i en avtale mellom eierne. SpareBank 1 Østfold Akershus eier 15,25 % av Samarbeidende Sparebanker AS og styringsstrukturen for Samarbeidende Sparebanker er regulert i en avtale mellom eierne som tilfredsstillende felleskontrollert virksomhet. SpareBank 1 Østfold Akershus klassifiserer sin deltakelse i Samarbeidende

Sparebanker AS som en investering i felleskontrollert virksomhet. SpareBank 1 Østfold Akershus eier også 2,52 % i BN Bank ASA. Styringsstrukturen for BN Bank ASA er også regulert i en avtale som tilfredsstillende kravene til felles kontroll, men som er klassifisert som tilknyttet selskap.

SpareBank 1 Østfold Akershus har eierinteresser i SpareBank 1 Kreditt AS, SpareBank 1 Bank og Regnskap AS, SpareBank 1 Betaling AS, SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS, SpareBank 1 Boligkreditt AS, SpareBank 1 Næringskreditt AS, SpareBank 1 Markets AS, SpareBank 1 Gjeldsinformasjon AS og SpareBank 1 Forvaltning AS.

STYRING OG KONTROLL

Styring og kontroll tilknyttet investeringene i allianseselskapene ivaretas i hovedsak gjennom styrerepresentasjon via SamSpar-samarbeidet.

KAPITALBEHOV FOR EIERRISIKO

Eierrisikoen tilknyttet SpareBank 1 Gruppen, kan også defineres som forsikringsrisiko. Det er selskapets faktiske solvenskapital og solvenskapitalkrav som utgjør grunnlaget for beregnet kapitalbehov. For eierposter i forsikringsvirksomhet (indirekte investering i SpareBank 1 Gruppen) har banken tidligere lagt til grunn metode for beregning av eierrisiko som fremkommer av Finanstilsynets rundskriv 12/2016 – vedlegg 4. Fra og med 2021 har banken valgt å gjøre sin egen vurdering av kapitalbehovet knyttet til

eierskapet i SpareBank 1 Gruppen. Solvensberegninger i SpareBank 1 Gruppen ved utgangen av 30.06.2021 og 30.09.2021 viser at selskapet har tilstrekkelig solvenskapital og at de har en solvensmargin som ligger langt over minstekravet. Videre vil Finanstilsynets metodikk ikke reflektere bankens reelle eierrisiko ved at pilar 2-tillegget påvirkes vesentlig av metoden (kostpris eller egenkapitalmetoden) som benyttes for innregning av bokførte verdier av eierskap i forsikringsselskaper, uten at dette kan begrunnes i økt risiko

Banken er av den oppfatning at beregning av kapitalbehov i pilar 1 dekker

kapitalbehovet knyttet til eierrisiko i SpareBank 1 Gruppen og har derfor ikke beregnet ytterligere kapitalbehov i pilar 2.

Selskapene BN Bank ASA, SpareBank 1 Boligkreditt AS, SpareBank 1 Næringskreditt AS, SpareBank 1 Kreditt AS og SpareBank 1 Midt-Norge Finans AS er forholdsmessig konsolidert inn i bankens pilar 1-beregning. SpareBank 1 Østfold Akershus konsoliderer inn selskapene forholdsmessig etter den eierandel banken har i disse selskapene. I konsolideringen av selskapene er også selskapenes pilar 2 krav medregnet og dermed er eierrisikoen i disse selskapene allerede tatt med i pilar 1 for banken.

Klimarisiko

Klimarisiko defineres som risiko for økonomisk tap og finansiell ustabilitet som følge av fysiske klimaendringer eller omstillingen til et lavutslippssamfunn. Klimarisiko deles gjerne opp i to hovedkategorier: fysisk klimarisiko og overgangsrisiko.

Fysisk klimarisiko består av akutt risiko og kronisk risiko. Akutt fysisk risiko er risiko som oppstår over en kort tidsperiode,

gjerne i løpet av timer/dager/måneder, som følge av fysiske klimahendelser. Noen eksempler på akutt fysisk risiko er risiko knyttet til økt nedbørsmengde og frekvens, flom, skred og tørke. Kronisk fysisk risiko stammer fra mer langsiktige klimaendringer og kan stamme fra endring i temperaturnivåer, økt havnivå, reduksjon i tilgjengelighet av vann og tap av biomangfold. →

Overgangsrisiko defineres som risiko som oppstår som følge av omstilling til et lavutslippssamfunn. Overgangsrisiko stammer gjerne fra endringer i reguleringer som innføres eller utvikles for å bremse utslipp, markedsendringer, teknologiutvikling eller endringer i kundepreferanser som følge av større klimabevissthet.

Sparebank 1 Østfold Akershus kan være eksponert mot både fysisk klimarisiko og overgangsrisiko. Vi har i løpet av året gjennomført flere aktiviteter for å kartlegge og klassifisere bankens klimarisiko. I 2022 vil vi arbeide ytterligere med å prioritere disse, samt utføre nærmere analyser av vesentligheten av dem, og hvordan de kan påvirke bankens finansielle situasjon.

Vi har blant annet identifisert at fysisk klimarisiko kan materialisere seg for banken gjennom ras, kvikkleire skred og flom som påvirker kredittporteføljen, endring i preferanser i leiemarkedet som følge av fysiske konsekvenser, endringer i vilkår for landbrukssektoren og skade på eiendom som krever store tiltak.

Overgangsrisiko kan påvirke banken gjennom endring i boligmarkedet knyttet til energiklassifisering, manglende forsikringer, tap av markedsandeler, finansiering eller fallende leiepriser.

I 2022 vil risikoene analyseres nærmere ved bruk av scenarioanalyse og stress-testing for å anslå omfang av de fysiske risikoene, og i hvilken grad disse kan på-

virke bankens finansielle situasjon. Bankens eksponeringer er imidlertid geografisk begrenset på ett område med relativt beskjeden risiko, og risikoen for banken anses på nåværende tidspunkt som lav.

Vi har i løpet av 2021 videreutviklet vårt arbeid med identifisering, overvåking og håndtering av klimarisiko. Videre har vi styrket vår kompetanse på klimarisiko, rapportering etter anbefalingene til TCFD og scenarioanalyse. Både konsernledergruppen og styret har deltatt i kompetanseutviklingen.

Potensialet for risiko som oppstår på grunn av klimarisiko gir også muligheter til banken for å kunne bistå kundene våre i større grad. Gjennom arbeidet som har vært lagt ned i 2021 har vi identifisert en rekke muligheter til å ytterligere forbedre vår posisjon som en relasjonsbank i området vi opererer i. I tiden som kommer vil rådgivning av våre kunder på hvordan de best kan tilpasse seg klimarisiko være en viktig del av vårt samfunnsoppdrag.

RISIKOEKSPONERINGER

Det kan være knyttet overgangsrisiko til eksponeringer mot sektorer eller eiendeler som i stor grad bidrar til klimaendringene gjennom høye utslipp. Eksempler på slike sektorer er kraftproduksjon, olje og gass, tungtransport, shipping, luftfart og kraftkrevende industri. For eiendomseksponeringer kan det være forhøyet risiko knyttet til lav energieffektivitet.

Sparebank 1 Østfold Akershus' utlånsportefølje er fordelt mellom bedriftsmarkedet →

og privatmarkedet. Privatmarkedet står for 75 % av total utlånsportefølje, hvorav eksponeringene hovedsakelig er knyttet til boliglån. Bedriftsmarkedsporteføljen står for 25 % av total utlånsportefølje, hvorav omkring 75 % av eksponeringene er knyttet til lån på eiendom. Dermed er forståelse av klimarisiko knyttet til vår Eiendomseksponering den viktigste enkeltfaktor for å lykkes med god klimarisikostyring i banken. Sparebank 1 Østfold Akershus eksponering mot eiendom i både privat- og bedriftsmarkedet vil kunne være eksponert mot fysisk klimarisiko. Dette gjelder både de akutte fysiske klimaendringene som større omfang og økt frekvens av nedbør som kan føre til økt fare for flom, skred og utfordringer i grunnforhold, og langsiktige kroniske fysiske konsekvenser som økt havnivå eller endring i temperaturnivåer.

Fremover vil vi arbeide videre med både å analysere og håndtere potensiell eksponering mot fysisk risiko og overgangsrisiko. I 2022 og fremover vil vi analysere energieffektivitet i eiendoms-eksponeringene, og ta i bruk vårt nye verktøy med kartfunksjon for å vurdere de fysiske risikofaktorene i områdene vi har eksponeringer.

BEGRENSEDE TILTAK

Sparebank 1 Østfold Akershus vil i 2022 videre arbeide med å støtte motparter med overgang til et lavutslippssamfunn og en tilpasning til klimaendringene. I løpet av arbeidet som er gjennomført i 2021 er det identifisert en rekke muligheter til å kunne bistå kundene ytterligere

framover i denne prosessen. Det å hjelpe våre kunder tilpasse seg klimaendringer blir en viktig del av bankens samfunnsoppdrag i årene som kommer.

GREEN ASSET RATIO (GAR) OG BANKING BOOK TAXONOMY ALIGNMENT RATIO (BTAR)

I 2022 vil Sparebanken Østfold Akershus arbeide videre med kartlegging av aktiviteter i tråd med EU taksonomiens mål 1 & 2 begrensning av klimaendringer og klimatilpasning. Konsernet er ikke direkte omfattet av taksonomi forordningen, men opplever dette som markedskrav og vil derfor etterstrebe å rapportere i henhold til henhold til gjeldende frister. Rapporteringskravene for inneværende rapporteringsår er forenklet og banken skal kun rapportere på andel av sine utlån som er dekket av taksonomi kriterier. Rapportering av dette vil være i form av to nøkkeltall, Green Asset Ratio (GAR) for selskaper dekket av taksonomi rapporteringskrav og Banking Book taxonomy alignment ratio (BTAR) for selskaper som faller utenfor kravene, typisk SMEer. Fra rapporterings år 2023, vil banken vurdere å gjøre en fullstendig taxonomy alignment rapportering i tråd med regulatoriske krav. Grunnen til at EU har utsatt kravet til full taksonomi rapportering er for å gi selskapene anledning til å ferdigstille rapporteringen.

KVALITATIV BESKRIVELSE AV KLIMARISIKO

Styring

Styret i Sparebank 1 Østfold Akershus behandler klimarelaterte problemstillinger

løpende gjennom året. Bankens bærekraftsstrategi er styregodkjent og revideres årlig.

I 2021 deltok konsernledelsen og medlem av styret deltok på en risikoworkshop om klimarisiko og TCFD-rapportering. I forbindelse med den interne kapitalvurderingsprosessen er det gjort analyser av fysisk risiko og overgangsrisiko i bedriftsmarkedsporteføljen. Den interne kapitalvurderingsprosessen er styrebehandlet. Det er også utnevnt en bærekraftsansvarlig i 2021 som vil ha ansvar for arbeidet vårt med bærekraft fremover.

Forretningsmodell og strategi

Sparebank 1 Østfold Akershus utarbeidet i 2020 sin første bærekraftsstrategi, hvor klimaarbeid er inkludert i fire av våre hovedmål.

Konsernet skal også fortsette å bidra til bærekraftige formål som inkluderer klimarelaterte formål eksempelvis støtte miljøfestivaler. Konsernet har en sentral rolle for å påvirke til den grønne omstillingen og overgangen til et samfunn som i større grad tar høyde for klimaendringene som vi står ovenfor. Vår ambisjon er å være en pådriver i klimaarbeidet ved å bidra til økt kunnskap om hvordan klimaendringer vil påvirke både konsernet og kunder. Videre ønsker vi også å bidra til at lokalsamfunnet henger med på omstillingen til et lavutslippssamfunn. Klimaarbeidet vil også reflekteres i flere policyer og retningslinjer som vi skal oppdatere det kommende året.

SpareBank 1 Østfold Akershus vil, sammen med andre aktører i finansbransjen, etterleve anbefalingene publisert i «Veikart for grønn finans».

Risikostyring

Klimarisiko inngår i konsernets helhetlige risikostyring gjennom årlig workshop i konsernledelsen hvorav alle vesentlige risikoer og muligheter gjennomgås.

Det er etablert retningslinjer og rutiner for håndtering av klimarisiko innen kredittområdet, produktutvikling og markedsrisiko.

I 2022 vil arbeidet med klimarisiko videreutvikles gjennom prioritering og analyse av de identifiserte risikoene, for å kunne enda bedre tilpasse de etablerte retningslinjene til faktisk risikoeksponering.

Varnaveien 43E, 1526 Moss
Postboks 130, 1501 Moss
Telefon: 05700
E-post: kontakt@sparebank1oa.no
www.sparebank1.no/ostfold-akershus

SpareBank
ØSTFOLD • AKERSHUS